

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. В. СТЕФАНІКА»
КАФЕДРА ФІНАНСІВ

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

щодо змісту та організації самостійної роботи студентів, поточного і підсумкового контролю їх знань з дисципліни

“НОВІ ВИРОБНИЧІ СИСТЕМИ (КЛАСТЕРИ)”

**для студентів денної і заочної форми навчання
спеціальність 7.03050801 «Фінанси і кредит»**

**Івано-Франківськ
2013 рік**

Рецензенти:

І.Г. Ткачук – доктор економічних наук, професор, зав.кафедрою фінансів Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника;

О.С. Кондур – кандидат фізико-математичних наук, професор кафедри економічної кібернетики Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника

Рекомендовано Вченою радою Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 9 від «10» квітня 2012 р.).

Кропельницька С.О., Петруняк А.Д., Вусятицька М.П.

Методичні матеріали щодо змісту та організації самостійної роботи студентів, поточного і підсумкового контролю їх знань з дисципліни “Нові виробничі системи (Кластери)” – Івано-Франківськ, 2013. – 52 с.

Методичні матеріали з дисципліни «Нові виробничі системи (кластери)» підготовлено відповідно до навчальної програми цієї дисципліни, яка викладається для студентів V курсу, що навчаються за напрямом підготовки «Фінанси і кредит» у Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника.

Методичні матеріали з вивчення курсу «Нові виробничі системи (кластери)» призначені для студентів денної і заочної форми навчання. Вивчення курсу передбачає засвоєння студентами теоретичних знань та придбання практичних навичок, потрібних для якісної підготовки висококваліфікованих спеціалістів, які володіють професійними знаннями, необхідними в сучасних ринкових умовах, формування відповідного рівня економічного мислення майбутнього фінансиста. Вивченню дисципліни «Нові виробничі системи» передують вивчення дисциплін «Інвестування», «Інвестиційний аналіз».

Методичні матеріали включають: тематичний план дисципліни; перелік питань, що охоплюють зміст семінарських занять з дисциплін; практикум; індивідуальні (творчі) завдання; тести для самоконтролю знань студентів; програмові вимоги з курсу «Нові виробничі системи (кластери)»; список рекомендованих джерел та критерії оцінювання знань студентів.

Методичне забезпечення з дисципліни «Нові виробничі системи (кластери)» повинно допомогти студентам у засвоєнні програмних питань, орієнтувати на існуючі вимоги до рівня знань з дисципліни.

© Кропельницька С.О., Петруняк А.Д., Вусятицька М.П., 2013
Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника

ЗМІСТ

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «НОВІ ВИРОБНИЧІ СИСТЕМИ (КЛАСТЕРИ)»	4
ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ	6
ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	7
<i>СЕМІНАР 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ КЛАСТЕРА. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ВИРОБНИЧА СТРУКТУРА КЛАСТЕРА НХП «СУЗІР'Я»</i>	7
<i>СЕМІНАР 2. ПРОЦЕДУРА ЗАСНУВАННЯ КООРДИНАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ КЛАСТЕРА НХП І СТВОРЕННЯ БІЗНЕС-МЕРЕЖІ. ПЕРШІ КРОКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КЛАСТЕРА НХП</i>	8
<i>СЕМІНАР 3. ПІДГОТОВКА І ПРОСУВАННЯ ВИРОБІВ НА ВНУТРІШНІЙ РИНОК. ПІДГОТОВКА І ПРОСУВАННЯ ВИРОБІВ НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК</i>	9
<i>СЕМІНАР 4. БІЗНЕС-ПЛАН КЛАСТЕРА НАРОДНИХ ХУДОЖНІХ ПРОМИСЛІВ «СУЗІР'Я»</i>	11
ПРАКТИКУМ З ДИСЦИПЛІНИ «НОВІ ВИРОБНИЧІ СИСТЕМИ (КЛАСТЕРИ)»	12
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАНЬ	17
ІНДИВІДУАЛЬНІ НАУКОВО- ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ	31
ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ З ДИСЦИПЛІНИ «НОВІ ВИРОБНИЧІ СИСТЕМИ (КЛАСТЕРИ)»	38
ЗРАЗОК БІЛЕТА ПІДСУМКОВОЇ РОБОТИ з «НВС (кластери)»	40
КЛЮЧІ – ВІДПОВІДІ ДО ТЕСТІВ З ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ	40
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	43
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ	49

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“НОВІ ВИРОБНИЧІ СИСТЕМИ (КЛАСТЕРИ)”

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ КЛАСТЕРІВ												
Тема 1. Загальні основи створення кластера. Формування ініціативної групи. Етапи розробки проекту кластера.	6	2	2			2	6	2	1			3
Тема 2. Організаційно-виробнича структура кластера НХП «Сузір'я».	6	2	2			2	5	1	1			3
Тема 3. Процедура заснування координаційного центру кластера НХП і створення бізнес-мережі. Перші кроки функціонування кластера НХП.	5	2	2			1	5	1	1			3
Тема 4. Підготовка і просування виробів на внутрішній та зовнішній ринки.	5	2	1			2	6,5	1	1/2			4
Тема 5. Бізнес-план кластера народних художніх промислів «Сузір'я».	4	2	1			1	5,5	1	1/2			3
Разом за змістовим модулем 1	26	10	8			8	26	6	4			16
Усього годин												
Модуль 2												
ІНДЗ	10		-	-	10	-	10	-	-	-	10	-
Усього годин	36	10	8		10	8	36	6	4		10	16

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Короткий зміст лекційного курсу	К-сть год
<p>ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ КЛАСТЕРА. ФОРМУВАННЯ ІНІЦІАТИВНОЇ ГРУПИ. ЕТАПИ РОЗРОБКИ ПРОЕКТУ КЛАСТЕРА. ЩО ТАКЕ КЛАСТЕР? ЯКІ ОСНОВНІ МОТИВАЦІЙНІ ЧИННИКИ СТВОРЕННЯ КЛАСТЕРІВ? ПРОЦЕС: СТВОРЕННЯ КЛАСТЕРА. ЕТАПИ ПРОЦЕСУ ПОБУДОВИ КЛАСТЕРА. ОЗНАКИ ВДАЛОЇ ІНІЦІАТИВНОЇ ГРУПИ. ПРОЦЕС ТВОРЕННЯ ІНІЦІАТИВНОЇ ГРУПИ. ПРОТОКОЛ ПРО НАМІРИ. ВИЗНАЧЕННЯ ЦІЛЕЙ І НАПРЯМІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОЕКТУ. МАТЕРІАЛЬНА БАЗА КООРДИНАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ КЛАСТЕРА. ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ ПОТРЕБ. ОЦІНКА РИНКУ. ЧЛЕНИ (СУБ'ЄКТИ) КЛАСТЕРА, ЇХ ПОТРЕБИ ТА ОБОВ'ЯЗКИ. ПОСЛІДОВНІСТЬ РОЗРОБКИ ПРОЕКТУ.</p>	2
<p>ОРГАНІЗАЦІЙНО-ВИРОБНИЧА СТРУКТУРА КЛАСТЕРА НХП «СУЗІР'Я». ВИБІР ОПТИМАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ КЛАСТЕРА. СТВОРЕННЯ КЛАСТЕРА НХП «СУЗІР'Я»: ОСНОВНІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЛАНКИ КЛАСТЕРА; ФУНКЦІЇ ВИКОНУЄ КООРДИНАЦІЙНИЙ ЦЕНТР КЛАСТЕРА; ОСНОВНІ ПІДСИСТЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КЛАСТЕРА; ФОРМУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ ДОХОДУ КЛАСТЕРА.</p>	2
<p>ПРОЦЕДУРА ЗАСНУВАННЯ КООРДИНАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ КЛАСТЕРА НХП І СТВОРЕННЯ БІЗНЕС-МЕРЕЖІ. ПЕРШІ КРОКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КЛАСТЕРА НХП. ПІДГОТОВКА СТАТУТУ. РЕЄСТРАЦІЯ КООРДИНАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ КЛАСТЕРА. ЗБІР ВСТУПНИХ ТА ЧЛЕНСЬКИХ ВНЕСКІВ. РЕЄСТРАЦІЯ У ВИКОНАВЧОМУ КОМІТЕТІ АБО В УПРАВЛІННІ ЮСТИЦІЇ. РЕЄСТРАЦІЯ В ПОДАТКОВІЙ ІНСПЕКЦІЇ ТА ІНШИХ ОРГАНАХ. ПІДГОТОВКА КЛАСТЕРА ДО ПОЧАТКУ РОБОТИ. ПОЧАТОК ДІЯЛЬНОСТІ. ОСНОВИ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКИХ ВІДНОСИН У КЛАСТЕРІ НХП «СУЗІР'Я». ДВА ВАРІАНТИ СТВОРЕННЯ КЛАСТЕРА. ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ПРО СТВОРЕННЯ. ПОЛОЖЕННЯ ПРО ВИРОБНИЧИЙ ОСЕРЕДОК (ФІЛІЮ). ПОВНОВАЖЕННЯ: КЕРІВНИК, ПРАЦІВНИКИ. АСПЕКТИ ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ПРИ ФОРМУВАННІ МАЙНА У ВИРОБНИЧОМУ ОСЕРЕДКУ. ПОРЯДОК СПЛАТИ ВИРОБНИЧИМИ ОСЕРЕДКАМИ (ФІЛІЯМИ) ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ, ПОДАННЯ ЗВІТНОСТІ .</p>	2

<p>ПІДГОТОВКА І ПРОСУВАННЯ ВИРОБІВ НА ВНУТРІШНІЙ ТА ЗОВНІШНІЙ РИНКИ. ТЕРИТОРІАЛЬНЕ СПРЯМУВАННЯ. ФОРМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТРИБ'ЮТОРНОЇ МЕРЕЖІ ТА ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ПІДГОТОВКА ВИРОБУ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ. ВИЗНАЧЕННЯ НЕОБХІДНИХ СТАНДАРТНИХ НОРМ. КОДИ УКТЗЕД ТА МИТНІ ПЛАТЕЖІ. ТОРГОВА МАРКА ТА ШТРИХ-КОДУВАННЯ. ЕКСПОРТ ВИРОБІВ НАРОДНИХ ПРОМИСЛІВ. РОЗУМІННЯ ОЧІКУВАНЬ РИНКУ. НАЯВНІСТЬ ЛІНІЙ ЕКСПОРТНОГО ПРОДУКТУ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗРОБКИ Й ВИПУСКУ НОВИХ ВИРОБІВ. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІ ТА ОБУМОВЛЕНІ ЕКСПОРТНІ. ЦІНИ. ПРОФЕСІЙНО ВИКОНАНІ МАРКЕТИНГОВІ МАТЕРІАЛИ РОЗРАХОВАНІ НА ЕКСПОРТ. АДЕКВАТНІ ВИРОБНИЧІ ПОТУЖНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНА СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ . РОЗУМІННЯ КАНАЛІВ ЕКСПОРТУВАННЯ ТА НАЯВНІСТЬ. СТРАТЕГІЇ ВЛАСНОГО ПОЗИЦІОНУВАННЯ НА РИНКУ. МАРКЕТИНГОВИЙ ПЛАН НА ЗОВНІШНЬОМУ РИНКУ. ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ ДЛЯ ЕКСПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ВКЛЮЧНО З ДОСТУПОМ ДО ФІНАНСУВАННЯ. ЕКСПОРТ ВИРОБІВ НАРОДНИХ ПРОМИСЛІВ. ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ЕТАПІВ.</p>	<p>2</p>
<p>БІЗНЕС-ПЛАН КЛАСТЕРА НАРОДНИХ ХУДОЖНІХ ПРОМИСЛІВ «СУЗІР'Я». РЕЗЮМЕ. ОЦІНКА РИНКІВ ЗБУТУ. ВИДИ ПОСЛУГ ТА КОНКУРЕНЦІЯ НА РИНКАХ ЗБУТУ. КОНКУРЕНЦІЯ НА РИНКАХ ЗБУТУ. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ПЛАН. МАРКЕТИНГОВИЙ ПЛАН. ПРАВОВЕ ПОЛЕ ОЦІНКА РИЗИКІВ. ВИРОБНИЧИЙ ПЛАН. ФІНАНСОВИЙ ПЛАН. СТРАТЕГІЯ ФІНАНСУВАННЯ</p>	<p>2</p>

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

СЕМІНАР 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ КЛАСТЕРА. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ВИРОБНИЧА СТРУКТУРА КЛАСТЕРА НХП «СУЗІР'Я»

1. ПОНЯТТЯ КЛАСТЕРА. ОСНОВНІ МОТИВАЦІЙНІ ЧИННИКИ СТВОРЕННЯ КЛАСТЕРІВ.
2. ПРОЦЕС СТВОРЕННЯ КЛАСТЕРА. ЕТАПИ ПРОЦЕСУ ПОБУДОВИ КЛАСТЕРА.
3. МАТЕРІАЛЬНА БАЗА КООРДИНАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ КЛАСТЕРА. ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ ПОТРЕБ.
4. ВИБІР ОПТИМАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ КЛАСТЕРА.
5. СТВОРЕННЯ КЛАСТЕРА НХП «СУЗІР'Я». ОСНОВНІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЛАНКИ КЛАСТЕРА.
6. ФУНКЦІЇ ВИКОНУЄ КООРДИНАЦІЙНИЙ ЦЕНТР КЛАСТЕРУ.
7. ОСНОВНІ ПІДСИСТЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КЛАСТЕРА
8. ФОРМУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ ДОХОДУ КЛАСТЕРА.

Питання для самоконтролю

1. В чому полягає економічна сутність кластера? Дайте визначення кластера.
2. Які Ви знаєте основні мотиваційні чинники створення кластерів?
3. Які є передумови утворення кластерів?
4. Які Ви знаєте переваги утворення кластерів у фінансово-економічному плані?
5. В чому полягають прямі вигоди утворення кластерів?
6. Як виглядає процес створення кластера?
7. Які є принципи організації виробничих кластерів в Україні?
8. Які Ви знаєте етапи процесу побудови кластера?
9. Як сформуванню ініціативну групу створення кластера?
10. Як розробити проект кластера?
11. Опишіть процедуру заснування координаційного центру кластера та визначення кола суб'єктів кластера.
12. Які Ви знаєте ознаки вдалої ініціативної групи створення кластера?
13. В чому полягає процес створення ініціативної групи створення кластера?
14. Що таке Протокол про наміри (створення кластера)? В чому полягає його суть та якою є його структура?
15. Опишіть етап розробки проекту. Визначте цілі і напрями діяльності проекту створення кластера.
16. Як формується матеріальна база координаційного центру кластера?

17. Як оцінити фінансові потреби створення кластера?
18. Як оцінити ринок функціонування кластера?
19. Хто може бути членами (суб'єктами) кластера? Які їх потреби та обов'язки?
20. Як визначити обсяг зобов'язань щодо ведення діяльності кластера?
21. Як визначити розмір членських внесків суб'єктів кластера?
22. Опишіть організаційно-виробничу структуру кластера.
23. Які основні організаційні ланки кластера?
24. Які основні виробничі блоки функціонування кластера?
25. Як формується дохід кластера?
26. Як розподіляється дохід кластера?

СЕМІНАР 2. ПРОЦЕДУРА ЗАСНУВАННЯ КООРДИНАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ КЛАСТЕРА НХП І СТВОРЕННЯ БІЗНЕС-МЕРЕЖІ. ПЕРШІ КРОКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КЛАСТЕРА НХП.

1. ПІДГОТОВКА СТАТУТУ. РЕЄСТРАЦІЯ КООРДИНАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ КЛАСТЕРА. ЗБІР ВСТУПНИХ ТА ЧЛЕНСЬКИХ ВНЕСКІВ.
2. РЕЄСТРАЦІЯ У ВИКОНАВЧОМУ КОМІТЕТІ АБО В УПРАВЛІННІ ЮСТИЦІЇ. РЕЄСТРАЦІЯ В ПОДАТКОВІЙ ІНСПЕКЦІЇ ТА ІНШИХ ОРГАНАХ.
3. ПІДГОТОВКА КЛАСТЕРА ДО ПОЧАТКУ РОБОТИ. ПОЧАТОК ДІЯЛЬНОСТІ. ОСНОВИ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКИХ ВІДНОСИН У КЛАСТЕРІ НХП «СУЗІР'Я».
4. ДВА ВАРІАНТИ СТВОРЕННЯ КЛАСТЕРА. МОДЕЛІ «ЗНИЗУ-ВВЕРХ» ТА «ЗВЕРХУ – ВНИЗ»
5. СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИРОБНИЧИХ ОСЕРЕДКІВ (ФІЛІЙ).

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте процедуру заснування координаційного центру кластера і створення бізнес-мережі.
2. Як підготувати статут координаційного центру кластера?
3. Опишіть процедуру реєстрації координаційного центру кластера.
4. Як підготувати кластер до початку роботи?
5. Якими є перші кроки функціонування кластера?
6. Охарактеризуйте основи фінансово-господарських відносин у кластері.
7. Як виглядає схема руху грошових потоків кластера?

8. Якою є схема взаємозв'язку суб'єктів кластера при його створенні?
9. Які Ви знаєте схеми створення виробничих осередків кластера?
10. Охарактеризуйте юридичні аспекти створення виробничих осередків кластера.
11. Як оформити Положення про виробничий осередок (філію) кластера? Які повноваження членів кластера та виробничих осередків?
12. Що таке організаційно-функціональна структура кластера? Опишіть її.
13. Розкрийте основні аспекти податкового обліку при формуванні майна у виробничому осередку кластера.
14. Яким є порядок сплати виробничими осередками (філіями) кластера податків і зборів, подання звітності?

СЕМІНАР 3. ПІДГОТОВКА І ПРОСУВАННЯ ВИРОБІВ НА ВНУТРІШНІЙ РИНОК. ПІДГОТОВКА І ПРОСУВАННЯ ВИРОБІВ НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК.

1. ТЕРИТОРІАЛЬНЕ СПРЯМУВАННЯ. ФОРМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТРИБ'ЮТОРНОЇ МЕРЕЖІ ТА ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

2. ПІДГОТОВКА ВИРОБУ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ. ВИЗНАЧЕННЯ НЕОБХІДНИХ СТАНДАРТНИХ НОРМ. КОДИ УКТЗЕД ТА МИТНІ ПЛАТЕЖІ. ТОРГОВА МАРКА ТА ШТРИХ-КОДУВАННЯ.

3. ЕКСПОРТ ВИРОБІВ НАРОДНИХ ПРОМИСЛІВ. РОЗУМІННЯ ОЧІКУВАНЬ РИНКУ. НАЯВНІСТЬ ЛІНІЙ ЕКСПОРТНОГО ПРОДУКТУ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗРОБКИ Й ВИПУСКУ НОВИХ ВИРОБІВ .

4. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІ ТА ОБУМОВЛЕНІ ЕКСПОРТНІ ЦІНИ. ПРОФЕСІЙНО ВИКОНАНІ МАРКЕТИНГОВІ МАТЕРІАЛИ РОЗРАХОВАНІ НА ЕКСПОРТ. АДЕКВАТНІ ВИРОБНИЧІ ПОТУЖНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНА СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ .

6. РОЗУМІННЯ КАНАЛІВ ЕКСПОРТУВАННЯ ТА НАЯВНІСТЬ. СТРАТЕГІЇ ВЛАСНОГО ПОЗИЦІОНУВАННЯ НА РИНКУ. МАРКЕТИНГОВИЙ ПЛАН НА ЗОВНІШНЬОМУ РИНКУ.

7. ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ ДЛЯ ЕКСПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ВКЛЮЧНО З ДОСТУПОМ ДО ФІНАНСУВАННЯ .

8. ЕКСПОРТ ВИРОБІВ НАРОДНИХ ПРОМИСЛІВ. ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ЕТАПІВ.

Питання для самоконтролю

- 1 Якою має бути процедура підготовки і просування виробів кластера на внутрішній ринок?
- 2 Які Ви знаєте форми реалізації дистрибуторної мережі та збутової діяльності кластера?
- 3 Як підготувати виріб кластера до реалізації на ринку?
- 4 Як визначити необхідні стандартні норми? Які Ви знаєте коди УКТЗЕД та митні платежі?
- 5 Що таке торгова марка та штрих-кодування виробів? Які їх особливості в системі кластера?
- 6 Підготовка і просування виробів кластера на зовнішній ринок:
- 7 Як Ви розумієте поняття очікування ринку?
- 8 Як визначити наявні лінії експортного продукту та стратегії розробки й випуску нової продукції?
- 9 Що означає конкурентоспроможні та обумовлені експортні ціни?
- 10 Якими мають бути професійно виконані маркетингові матеріали, розраховані на експорт?
- 11 Що означають адекватні виробничі потужності та ефективна система контролю якості?
- 12 Як Ви розумієте канали експортування та стратегію власного позиціонування на ринку?
- 13 Яким має бути маркетинговий план на зовнішньому ринку?
- 14 Як розробити фінансову стратегію для експортної діяльності, включно з доступом до фінансування?
- 15 Експорт виробів кластера:
- 16 Як отримати запит замовника та дати відповідь на нього?
- 17 Як отримати підтвердження замовлення на зразок?
- 18 Якою має бути процедура виготовлення та доставки зразка?
- 19 Як провести переговори щодо продажу?
- 20 Як виглядає процедура одержання та підтвердження «Замовлення на поставку»?
- 21 Що включає процедура – Виготовлення виробів та контроль за якістю?
- 22 Що включає процедура – Маркування замовлення?
- 23 Що включає процедура – Упакування виробів та упакування замовлення?
- 24 Що включає процедура – Підготовка переліку вкладення та комерційного рахунка-фактури?
15. Що включає процедура – Написання адреси та маркування коробок для поставки?
16. Як правильно організувати перевезення вантажу та остаточної експортної документації?
17. Що включає процедура – Митне очищення?
18. Що включає процедура – Прийняття замовником?
19. Що включає процедура – Отримання оплати?

СЕМІНАР 4. БІЗНЕС-ПЛАН КЛАСТЕРА НАРОДНИХ ХУДОЖНІХ ПРОМИСЛІВ «СУЗІР'Я».

1. ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ РОЗДІЛІВ БІЗНЕС-ПЛАНУ.
2. ОЦІНКА РИНКІВ ЗБУТУ. ВИДИ ПОСЛУГ ТА КОНКУРЕНЦІЯ НА
РИНКАХ ЗБУТУ
3. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ПЛАН.
4. МАРКЕТИНГОВИЙ ПЛАН.
5. ПРАВОВЕ ПОЛЕ.
6. ОЦІНКА РИЗИКІВ.
7. ВИРОБНИЧИЙ ПЛАН.
8. ФІНАНСОВИЙ ПЛАН.
9. СТРАТЕГІЯ ФІНАНСУВАННЯ.

Питання для самоконтролю

1. В чому полягає суть бізнес-плану кластера? Яка його структура та порядок розробки?
2. Як написати резюме проекту?
3. Що включає розділ – Оцінка ринків збуту.
4. Що включає розділ – Види послуг та конкуренція на ринках збуту?
5. Що включає розділ – Конкуренція на ринках збуту?
6. Що включає розділ – Організаційний план?
7. Що включає розділ – Маркетинговий план?
8. Що включає розділ – Правове поле?
9. Що включає розділ – Оцінка ризиків?
10. Що включає розділ – Виробничий план?
11. Що включає розділ – Фінансовий план?
12. Що включає розділ – Стратегія фінансування?

ПРАКТИКУМ З ДИСЦИПЛІНИ «НОВІ ВИРОБНИЧІ СИСТЕМИ (КЛАСТЕРИ)»

Завдання №1

Коефіцієнт еластичності попиту складає 1,5. Запланований обсяг реалізації - 10000 од. за ціною 2500 грн. Підприємство планує зменшити ціну на 100 грн.

Завдання:

1. Проаналізувати, як вплине зниження ціни на обсяг реалізації і виручку. Чи є виручка від реалізації товару об'єктивним і вичерпним показником?

2. Скласти розрахунок прибутку підприємства за умови зниження ціни і, відповідно, збільшення обсягу реалізації за умови співвідношення між постійними і змінними витратами 30:70:

Показники	Сума,
Виручка від реалізації, грн.	
Змінні витрати, грн.	
Постійні витрати, грн.	
Прибуток, грн.	

3. Визначити коефіцієнт еластичності попиту при заданому зменшенні ціни

Методичні вказівки

Важливим напрямком цінової політики підприємства є розрахунок різних варіантів зниження ціни. Спочатку визначаємо **необхідну величину збільшення обсягу виробництва** за формулою:

$$X = \frac{PxE}{C_0}$$

де P - зменшення ціни товару, грн.;

E — еластичність попиту;

C₀- початкова ціна товару, грн.

Потім визначаємо виручку від реалізації продукції до і після зменшення ціни.

Щоб оцінити, як зміниться прибуток підприємства, необхідно проаналізувати витрати, зокрема співвідношення між постійними і змінними витратами.

Проте, навіть якщо врахувати витрати, може виникнути такий рівень зміни попиту, при якому зниження ціни є виправданим. Величину **еластичності попиту при заданому зменшенні ціни** можна визначити за формулами:

$$X = \frac{P}{R - P + C(1 - Y)}$$

$$E = \frac{X(R+C)}{P}$$

де X - величина, на яку необхідно збільшити обсяг виробництва;

E — еластичність попиту;

P - зменшення ціни;

C - собівартість 1 -ці товару при початковій ціні;

Y - процентний вміст змінних витрат при існуючому обсязі виробництва.

Завдання № 2

Розробляється проект створення кластера з виготовлення виробів народних умільців.

Витрати підприємства на рік:

Показники	Сума
Постійні витрати:	
• витрати на оренду адміністративних і їх утримання	4000**
• витрати на управління, інженерне та обслуговування	150000
• амортизація власного устаткування	800000
Змінні витрати на 1 сумку (матеріали, технологічна енергія	8*
Ціна	10*
Середньорічний обсяг реалізації	800**
Загальна сума інвестицій у підприємство	6000**

1. Визначити мінімальний річний обсяг виготовлення виробів, який забезпечує беззбитковість виробництва.

2. Визначити обсяг виробництва, при якому рентабельність інвестицій становитиме 20%.

3. Обчислити коефіцієнт безпеки виробничої діяльності.

4. Обчислити-операційний ліверидж.

Методичні вказівки

Для виконання завдання слід скористатися нижченаведеними формулами, на підставі яких можна дати належну оцінку економічного стану підприємства і визначити можливі його зміни за певної динаміки ділової активності.

Точка беззбитковості - це обсяг реалізації, при якому доходи підприємства дорівнюють його витратам, а прибуток дорівнює нулю.

$$T_B = \frac{B_{\Pi}}{C - B_{ЗМ}}$$

де T_B – точка беззбитковості, од.;

V_{Π} – сукупні постійні витрати, грн.;
 Π – ціна 1-ці продукції, грн.;
 $V_{ЗМ}$ – змінні витрати на 1-цю продукції, грн.

Для визначення *обсягу виробництва, що забезпечує задану рентабельність інвестицій*, спочатку обчислюється цільовий прибуток, як добуток бажаної рентабельності та інвестицій. Тоді,

$$T_i = \frac{V_{\Pi} + \Pi Pr_{\Pi}}{\Pi - V_{ЗМ}},$$

де T_i - обсяг виробництва, що забезпечує задану рентабельність інвестицій;
 Pr_{Π} - цільовий прибуток, грн.

На основі беззбиткового обсягу виробництва визначається рівень безпеки операційної діяльності. Критерієм такої безпеки є ступінь перевищення фактичного (планового) обсягу виробництва над беззбитковим. *Коефіцієнт безпеки виробничої діяльності* (K_{δ}) у натуральному виразі обчислюється за формулою:

$$K_{\delta} = \frac{T_i - T_{\delta i}}{T_i}$$

Коефіцієнт безпеки можна вважати мірою операційного ризику. Чим він більший, тим безпечніша ситуація з огляду на прибутковість діяльності. З його зростанням зменшується ризик зниження обсягу виробництва до точки рівноваги, і, навпаки, з його зниженням такий ризик зростає.

Операційна залежність, тобто відносна реакція прибутку на Зміну обсягу виробництва, визначається за допомогою такого показника, як *операційний леверидж важіль*). Він обчислюється за формулою:

$$L = \frac{MD}{PO},$$

де L - операційний леверидж,
 MD - маржинальний дохід, грн.
 PO - операційний прибуток, грн.

Операційний леверидж показує на скільки відсотків зміниться прибуток за зміни обсягу виробництва (операційної активності) на 1%.

Завдання №3

На підприємстві реалізований проект стосовно випуску нового виду продукту, випуск якого характеризується показниками, наведеними в табл. В якості найбільш прийняттого вибрали варіант випуску, який характеризується виробничою ситуацією №3:

Умови реалізації проекту							
№	Варіанти	1	2	3	4	5	6
п/п	Показники						
1.	Вартість обладнання (тис.грн.)	50	45	60	65	70	75
2.	Витрати на зарплату (на 1 виріб)	3	5	6	-7	10	15
3.	Витрати на матеріали (на 1 виріб)	5	6	8	10	12	15
4.	Ціна (на 1 виріб)	10	15	20	20	28	40
5.	Передбачається попит на продукцію						
	1 ситуація	4000	3000	4500	4000	5000	500
	2 ситуація	4500	3500	5000	5000	5500	550
	3 ситуація	5000	4000	6000	6000	6000	600
6.	Імовірність очікуваного попиту						
	1 ситуація	0,5	0,6	0,5	0,6	0,5	0,6
	2 ситуація	0,3	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5
	3 ситуація	0,2	0,3	0,3	0,4	0,2	0,4
7.	Ставка дисконтування, %	10	12	15	20	22	25
8.	Термін служби обладнання в роках	5	5	5	5	5	5

Необхідно перевірити доцільність інвестування коштів у проект і, конкретно, у виробничу ситуацію №3. Розрахунки провести з позиції чистої теперішньої вартості (ЧТВ) і очікуваної чистої теперішньої вартості (ОЧТВ).

Заповнити таблицю.

Інформація про грошові потоки за варіантами розвитку

Обсяг продаж	1 ситуація	2 ситуація	3 ситуація
Рік			
0			
1			
2			
3			
4			
5			
ЧТВ			

Методичні вказівки

Вказане завдання слід розв'язувати на основі обрахунку показників, які ґрунтуються на дисконтних методах розрахунку. Вони передбачають обов'язкове дисконтування інвестиційних доходів і витрат за окремими інтервалами часу.

Чиста теперішня вартість дозволяє отримати найбільш узагальнену характеристику результату інвестування. Під чистою теперішньою вартістю розуміється різниця між приведеними до теперішньої вартості сумою чистого грошового потоку за період експлуатації інвестиційного проекту і сумою інвестиційних витрат по його реалізації. Розрахунок цього показника здійснюється за формулою:

$$ЧТВ = \sum_{i=1}^n \frac{ЧГП_i}{(1+K)^i} - I,$$

де ЧТВ - сума чистої теперішньої вартості за інвестиційним проектом при одночасному здійсненні інвестиційних витрат;

ЧГП - сума чистого грошового потоку за окремими інтервалами загального періоду експлуатації інвестиційного проекту;

I - сума одночасних інвестиційних витрат на реалізацію інвестиційного проекту;

K- дисконтна ставка;

n - число інтервалів в загальному розрахунковому періоді.

При цьому під **чистим грошовим потоком** розуміється сума чистого прибутку і амортизаційних відрахувань в процесі експлуатації інвестиційного проекту.

Крім вказаних розрахунків використовується так званий показник **очікуваної чистої теперішньої вартості**, який враховує імовірність настання події:

$$OЧТВ = \left(\sum \frac{ЧГП_i}{(1+K)^i} \right) x M - I,$$

де M - імовірність настання події.

В наведеній задачі розглядаються всі можливі варіанти і вибирається найбільш оптимальний.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «НОВІ ВИРОБНИЧІ СИСТЕМИ»

ТЕСТИ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

Тема 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ КЛАСТЕРА. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ВИРОБНИЧА СТРУКТУРА КЛАСТЕРА НХП «СУЗІР'Я»

1. У якому нормативно-правовому акті України визначено, що таке «кластер»:
 - а) у Законі України «Про інноваційну діяльність»;
 - б) у Законі України «Про господарські товариства»;
 - в) у Господарському кодексі України;
 - г) у Цивільному кодексі України;
 - д) у нормативно-правових актах України поняття «кластер» відсутнє.

2. Кластер – це...
 - а) індустріальний комплекс, сформований на основі територіальної концентрації мереж спеціалізованих постачальників, основних виробників та споживачів, які пов'язані технологічним ланцюгом і є альтернативою галузевому підходу;
 - б) добровільне об'єднання виробників з метою швидшого чи ефективнішого досягнення певних соціально-економічних результатів шляхом об'єднання коштів чи майна своїх членів;
 - в) об'єднання суб'єктів господарювання з метою спільного ведення господарської діяльності.

3. Що з перерахованого є передумовою створення кластерів:
 - а) близькість до ринків;
 - б) наявність постачальників капіталу і устаткування;
 - в) спільна науково-дослідна основа;
 - г) правильні відповіді а), б), в);
 - д) правильної відповіді немає.

4. Які є переваги утворення кластерів у фінансово-економічному плані:
 - а) поширення нових технологій та інновацій;
 - б) зниження трансакційних витрат;
 - в) спрощення процесу ухилення від сплати податків;
 - г) правильні відповіді а), б), в);
 - д) правильної відповіді немає;
 - е) ваш варіант відповіді.

5. Які з перерахованих нижче заходів можуть бути застосовані при формуванні кластерів:
 - а) визначення суб'єктів господарювання, що можуть перебувати в одному виробничому ланцюгу;

- б) визначення на горизонтальному рівні виробництв, що використовують канали збуту або випускають додаткову (супутню) продукцію;
- в) визначення організацій, які підтримуватимуть кластер наданням спеціальних знань і технологій, інформації капіталу, інфраструктури, а також організації, що обслуговують суб'єктів кластера;
- г) встановлення меж кластера;
- д) правильні відповіді а), б), в);
- е) всі відповіді правильні.

6. Кластер – це...:

- а) юридична особа, зареєстрована у визначеному законодавством порядку;
- б) фізична особа, зареєстрована у визначеному законодавством порядку;
- в) неформальні об'єднання, функціонування яких базується на довірі.

7. Які з пояснень принципів організації виробничих кластерів є неправильні:

- а) за статусом – це об'єднання на добровільних засадах;
- б) за базою членства – клієнтами можуть бути фізичні та юридичні особи;
- в) за відносинами власності – кластер створюється на базі територіальної концентрації мереж спеціалізованих постачальників, основних виробників і споживачів, пов'язаних технологічним ланцюгом, спільними діями в певному виді бізнесу, єдністю напрямів діяльності і доповненням один одного;
- г) у соціальному плані кластер надає гарантії економічного самозахисту від різноманітних посередників, гарантії фінансової підтримки, соціальне забезпечення членів кластера, забезпечення умов самореалізації.

8. Які з пояснень принципів організації виробничих кластерів є правильні:

- а) за формою управління – це добровільне утворення, створене на базі територіальної концентрації спеціалізованих постачальників, основних виробників і споживачів, зв'язаних технологічним ланцюжком, та на основі єдності інтересів для спільної реалізації фізичними та юридичними особами своїх прав і свобод;
- б) за базою членства – кластер створюється на базі територіальної концентрації мереж спеціалізованих постачальників, основних виробників і споживачів, пов'язаних технологічним ланцюгом, спільними діями в певному виді бізнесу, єдністю напрямів діяльності і доповненням один одного;
- в) за клієнтською базою – клієнтами можуть бути фізичні та юридичні особи
- г) за організаційною формою – члени (суб'єкти) кластера делегують окремі свої повноваження (у частині сприяння виконанню їхніх основних функцій) конференції (загальним зборам) кластера – вищому керівному органу координаційного центру кластера.

9. Які етапи включає процес створення кластера:

- а) формування ініціативної групи;
- б) збір коштів і формування статутного капіталу;
- в) розробка проекту кластера;
- г) заснування координаційного центру та визначення кола суб'єктів кластера;

- д) правильні відповіді а), б), в).
10. Вияв бажання суб'єктів господарювання утворити кластер відображається у...:
- а) заяві учасників кластеру;
 - б) протоколі про наміри;
 - в) доповідній записці;
 - г) податковій накладній;
 - д) правильної відповіді немає.
11. Основою кластерних відносин є...:
- а) довіра;
 - б) педантичність;
 - в) любов;
 - г) гроші;
 - д) зв'язки.
12. Що складає матеріальну базу кластера:
- а) основні і оборотні активи;
 - б) приміщення та кошти в розрахунках;
 - в) доходи, витрати, прибутки (збитки);
 - г) членські внески засновників.
13. За рахунок яких джерел може формуватися майно кластера:
- а) за рахунок членських, разових та добровільних внесків;
 - б) майно, яке використовується членами кластера для його діяльності;
 - в) оренда;
 - г) купівля за рахунок власних коштів кластера;
 - д) купівля в кредит;
 - е) всі відповіді правильні.
14. Кошти місцевого бюджету можуть виступати джерелом фінансування кластера?
- а) ні, оскільки це суперечить бюджетному законодавству;
 - б) так, якщо такі кошти передбачені місцевим бюджетом.
15. Максимізація доходів членів кластера можлива за рахунок:
- а) продажу сировини, переробленої або упакованої продукції;
 - б) продукцію можна реалізовувати через оптові ринки або безпосередньо продавати споживачам чи магазинам, які займаються роздрібною торгівлею;
 - в) продавати продукцію можна на місцевому ринку, в інші регіони України або навіть за кордон.
 - г) власний варіант відповіді.
16. Кількість членів кластера...:
- а) повинна бути мінімальною, щоб не створювати конкуренції в середині кластера;

- б) повинна бути максимальною, оскільки чим більше партнерів, тим легше вести господарську діяльність;
- в) власний варіант відповіді.
17. Географічна розосередженість членів кластера...:
- а) позитивно впливає на роботу кластера, оскільки це дозволяє охопити більшу територію діяльності;
- б) негативно впливає на роботу кластера, оскільки збільшить витрати на транспортування сировини до виробників;
- в) власний варіант відповіді.
18. Вищим органом управління координаційного центру Кластера НХП «Сузір'я» є:
- а) збори акціонерів;
- б) конференція;
- в) ревізійна комісія.
19. Голову координаційного центру Кластера НХП «Сузір'я» обирає:
- а) конференція;
- б) симпозіум;
- в) спілка;
- г) бухгалтерія.
20. Які функціональні підсистеми включає кластер:
- а) виробнича підсистема;
- б) підсистема допоміжного виробництва;
- в) клієнтська підсистема;
- г) підсистема сервісу та послуг;
- д) підсистема органів влади та неурядових установ.
21. Чистий прибуток Кластера НХП «Сузір'я» розподіляється:
- а) у резервний фонд;
- б) у фонд розвитку кластера;
- в) у фонд стимулювання та соціальних потреб;
- г) на сплату податку на прибуток підприємства.

Тема 2. ПРОЦЕДУРА ЗАСНУВАННЯ КООРДИНАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ КЛАСТЕРА НХП І СТВОРЕННЯ БІЗНЕС-МЕРЕЖІ. ПЕРШІ КРОКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КЛАСТЕРА НХП

1. У статуті кластера визначається...:
- а) мета та діяльність координаційного центру та членів (суб'єктів) кластера, права та обов'язки членів;
- б) умови вступу й виходу з кластера;
- в) органи управління та правила прийняття рішень, порядок реорганізації та ліквідації координаційного центру кластера;

г) перелік членів кластера та розміри їх внесків.

2. Державна реєстрація координаційного центру кластера проводиться Реєстраційною палатою, якщо:

- а) діяльність кластера здійснюється тільки на території місцевого органу влади;
- б) діяльність кластера здійснюється в межах області;
- в) діяльність кластера здійснюється в межах країни.

3. Державна реєстрація координаційного центру кластера проводиться Обласним управлінням юстиції, якщо:

- а) діяльність кластера здійснюється тільки на території місцевого органу влади;
- б) діяльність кластера здійснюється в межах області;
- в) діяльність кластера здійснюється в межах країни.

4. Внесення координаційного центру кластера до Єдиного державного реєстру підприємств, установ і організацій здійснює:

- а) Реєстраційна палата;
- б) Обласне управління юстиції;
- в) органи державної статистики;
- г) органи ДПС;
- д) органи Державного пенсійного фонду.

5. Координаційний центр кластера реєструють:

- а) Реєстраційна палата, Обласне управління юстиції або Міністерство юстиції України;
- б) обрана кластером банківська установа;
- в) органи державної статистики;
- г) органи ДПС;
- д) органи Державного пенсійного фонду;
- е) правильні відповіді а), г), д).

6. Які виділяють варіанти моделей створення кластера:

- а) «зверху – вниз»;
- б) «знизу – вверху»;
- в) «з права – на ліво»;
- г) «з ліва – на право»;
- д) «по-діагоналі».

7. При створенні кластера за моделлю «знизу – вверху»...:

- а) об'єднуються одноосібні виробники та створюється координаційний центр;
- б) до координаційного центру, створеного органами державної влади чи декількома суб'єктами господарювання, приєднуються одноосібні виробники;
- в) правильної відповіді немає.

8. При створенні кластера за моделлю «зверху – вниз»...:

- а) об'єднуються одноосібні виробники та створюється координаційний центр;

- б) до координаційного центру, створеного органами державної влади чи декількома суб'єктами господарювання, приєднуються одноосібні виробники;
в) правильної відповіді немає.
9. При створенні кластера за моделлю «по-діагоналі»...:
а) об'єднуються одноосібні виробники та створюється координаційний центр;
б) до координаційного центру, створеного органами державної влади чи декількома суб'єктами господарювання, приєднуються одноосібні виробники;
в) даної моделі створення кластерів не існує.
10. Майно одноосібних виробників, які входять в кластер...:
а) є майном кластера;
б) не є майном кластера.
11. Виробничі осередки створюються переважно:
а) за технологічним принципом;
б) за територіальним принципом;
в) правильні відповіді а), б);
г) правильна відповідь відсутня.
12. Відносини між суб'єктами кластера регулюються:
а) усними домовленостями;
б) укладеними між ними цивільно-правовими угодами;
в) правилами внутрішньої господарської діяльності;
г) не регулюються.
13. До складу членів кластера...:
а) можуть бути включені банківські установи;
б) не можуть бути включені банківські установи.
14. Якщо член кластера бере кредит у банківській установі для ведення власної діяльності, то...:
а) такий кредит погашається за рахунок його власних коштів;
б) такий кредит погашається за рахунок спільних коштів членів кластера.

Тема 3. ПІДГОТОВКА І ПРОСУВАННЯ ВИРОБІВ НА ВНУТРІШНІЙ РИНОК. ПІДГОТОВКА І ПРОСУВАННЯ ВИРОБІВ НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК

1. Які методи реалізації продукції кластера виділяють:
а) непрямий експорт;
б) пігібекінг;
в) агентська мережа;
г) дистриб'юторська мережа;
д) місцеві збутові представництва.

2. Непрямий експорт як метод реалізації продукції кластера – це:
 - а) закупка товару та його перепродаж у зарубіжних країнах за власний рахунок;
 - б) реалізація продукції кластера іноземним торговельним фірмам;
 - в) реалізація продукції кластера закордон через торгову мережу іншого підприємства;
 - г) реалізація продукції кластера через торгових агентів, які отримують комісійну винагороду.
3. Агентська мережа як метод реалізації продукції кластера – це:
 - а) закупка товару та його перепродаж у зарубіжних країнах за власний рахунок;
 - б) реалізація продукції кластера іноземним торговельним фірмам;
 - в) реалізація продукції кластера закордон через торгову мережу іншого підприємства;
 - г) реалізація продукції кластера через торгових агентів, які отримують комісійну винагороду.
4. Пігібекінг як метод реалізації продукції кластера – це:
 - а) закупка товару та його перепродаж у зарубіжних країнах за власний рахунок;
 - б) реалізація продукції кластера іноземним торговельним фірмам;
 - в) реалізація продукції кластера закордон через торгову мережу іншого підприємства;
 - г) реалізація продукції кластера через торгових агентів, які отримують комісійну винагороду;
 - д) такий метод реалізації продукції не існує.
5. УКТЗЕД – призначено для...:
 - а) класифікації видів зовнішньоекономічної діяльності;
 - б) збору статистичних даних про зовнішньоекономічну діяльність із метою проведення митного контролю, виконання робіт під час декларування, ліцензування й квотування, регулювання експорту та імпорту товарів державного значення, вивчення кон'юнктури ринку;
 - в) заплукування іноземців, які купляють українські товари.
6. Торгова марка – це...:
 - а) марка, яка наклеюється на тютюнові вироби, чи алкогольні напої;
 - б) марка, яка наклеюється на українські товари, що експортуються закордон;
 - в) ознака реклами та ідентифікації товару, представляє собою графічно-словесне або комплексне поняття.
7. Товарний знак може бути предметом продажу на умовах франчайзингу:
 - а) так;
 - б) ні.
8. Очікування покупців можуть бути щодо:
 - а) продукції;
 - б) якості;

- в) ціни;
- г) доставки;
- д) обслуговування;
- е) всі відповіді правильні.

9. Стратегія розробки і випуску нових виробів на експорт повинна включати:

- а) створення колекцій товарів на експорт;
- б) дотримання відповідності правилам безпеки та стандартам відповідної держави;
- в) популяризація виробів, які не відповідають модним тенденціям;
- г) наявність дизайнера для розробки нових колекцій виробів.

10. Процес визначення експортної ціни включає:

- а) розрахунок собівартості продукції;
- б) визначення ціни реалізації продукції;
- в) розрахунок цін конкурентів;
- г) розрахунок суми митних платежів.

11. Прямі витрати включають:

- а) витрати на оренду;
- б) витрати сировини і матеріалів на виготовлення продукції;
- в) зарплата виробничому персоналу;
- г) комунальні платежі;
- д) витрати на обслуговування та ремонт;
- е) витрати на маркування та пакування продукції.

12. Непрямі витрати включають:

- а) витрати на оренду;
- б) витрати сировини і матеріалів на виготовлення продукції;
- в) зарплата виробничому персоналу;
- г) комунальні платежі;
- д) витрати на обслуговування та ремонт;
- е) витрати на маркування та пакування продукції.

13. До маркетингових матеріалів, розрахованих на експорт, відносяться:

- а) торговий знак;
- б) прас-лист;
- в) каталог товарів;
- г) організаційна структура кластера;
- д) рекламна інформація про вироби та кластер.

14. Маркетинговий план на зовнішньому ринку включає:

- а) визначення цільового споживача;
- б) визначення цільового ринку;
- в) вивчення можливостей щодо короткострокового фінансування;
- г) розрахунок додаткових затрат, пов'язаних з експортом.

15. Фінансовий план на зовнішньому ринку включає:
- а) визначення цільового споживача;
 - б) визначення цільового ринку;
 - в) вивчення можливостей щодо короткострокового фінансування;
 - г) розрахунок додаткових затрат, пов'язаних з експортом.
16. Запит замовника на продукцію кластера можна отримати:
- а) електронною поштою;
 - б) факсом;
 - в) телефоном;
 - г) голубами.
17. У відповідь на запит замовника щодо продукції можна відправити:
- а) каталог;
 - б) прас-лист;
 - в) квіти;
 - г) умови постачання;
 - д) фото керівника.
18. Доставка зразків продукції до замовника може здійснюватися:
- а) кур'єром кластера;
 - б) зовнішньою службою доставки;
 - в) міжнародними кур'єрським службами;
 - г) трубопроводом.
19. Для забезпечення швидкого та ефективного виробничого процесу слід:
- а) розробити календар виробництва та поставки продукції;
 - б) відмінити святкові та вихідні дні для виробничого та обслуговуючого персоналу;
 - в) розробити розподіл робочих нарядів;
 - г) розробити інструкції з контролю якості продукції.
20. Товаросупровідний документ на продукцію кластера повинен містити:
- а) найменування виробника чи експортера;
 - б) найменування та контактні дані одержувача;
 - в) звіт про фінансові результати діяльності перевізника;
 - г) вага чи об'єм продукції;
 - д) дані про продукцію, яка впроваджується у виробництво.
21. Митне очищення товару – це...:
- а) процедура очищення товару, якщо він забруднився при перевезенні;
 - б) процедура перевірки дотримання правил ввезення товару в країну споживача нормативно-правовим актам, вимогам безпеки, розрахунок і сплата митних платежів та інших адміністративних зборів;

в) процедура передачі товару від виробника до споживача через митний кордон країни.

Тема 4. БІЗНЕС-ПЛАН КЛАСТЕРА НАРОДНИХ ХУДОЖНІХ ПРОМИСЛІВ «СУЗІР'Я»

1. Бізнес-план кластера включає наступні розділи:
 - а) резюме бізнес-плану;
 - б) статут кластера;
 - в) оцінка ринків збуту;
 - г) фінансовий звіт діяльності кластера;
 - д) технічний і технологічний плани;
 - е) економічний план.

2. У резюме бізнес-плану кластера зазначається:
 - а) мета діяльності кластера;
 - б) структурні підрозділи кластера;
 - в) обсяги виробництва продукції;
 - г) джерела залучення додаткових фінансових ресурсів.

3. В маркетинговому плані зазначається:
 - а) ціни на продукцію кластера та аналогічні вироби конкурентів;
 - б) витрати на виготовлення продукції кластера;
 - в) заплановані рекламні заходи щодо просування продукції кластера;
 - г) напрямки розподілу прибутку кластера.

4. У технічному плані зазначається:
 - а) технологія виготовлення продукції кластера;
 - б) перелік техніки і обладнання, пов'язаних з виготовленням продукції кластера;
 - в) напрямки впровадження нових технологій виготовлення продукції кластера;
 - г) план оновлення основних засобів кластера.

5. У технологічному плані зазначається:
 - а) технологія виготовлення продукції кластера;
 - б) перелік техніки і обладнання, пов'язаних з виготовленням продукції кластера;
 - в) напрямки впровадження нових технологій виготовлення продукції кластера;
 - г) план оновлення основних засобів кластера.

6. У фінансовому плані зазначається:
 - а) джерела фінансування діяльності кластера;
 - б) напрямки розподілу прибутку кластера;
 - в) аналіз фінансових показників діяльності кластера;
 - г) калькуляція собівартості продукції.

7. Організаційна структура кластера відображається у...:

- а) маркетинговому плані кластера;
 - б) технічному плані кластера;
 - в) організаційному плані кластера;
 - г) економічному плані кластера.
8. Діяльність кластера може бути пов'язана з наступними ризиками:
- а) політичні;
 - б) зростання податків;
 - в) зниження платоспроможності населення;
 - г) невдалий вихід на ринок.
9. Точка беззбитковості відображає:
- а) такий рівень виробництва та реалізації продукції, при якому немає ні прибутків, ні збитків;
 - б) збитковий рівень виробництва;
 - в) прибутковий рівень виробництва.
10. Точка беззбитковості відображається:
- а) у натуральному вираженні;
 - б) у грошовому вираженні;
 - в) у графічному вираженні;
 - г) правильної відповіді немає.

ТЕСТИ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Кластер – це

- а) індустріальний комплекс, сформований на основі територіальної концентрації мереж спеціалізованих постачальників, основних виробників та споживачів, які пов'язані технологічним ланцюгом;
- б) процес добровільного об'єднання зусиль і ресурсів суб'єктів, зацікавлених у досягненні певних соціально-економічних результатів, які можна отримати або швидше, або ефективніше за допомогою групових дій;
- в) юридична особа, утворена фізичними та/або юридичними особами, які займаються виключно одним і тим ж видом економічної діяльності і добровільно об'єдналися на основі членства для ведення спільної господарської та іншої діяльності з метою задоволення своїх економічних, соціальних та інших потреб на засадах самоврядування.

2. Основні ознаки кластера, які відрізняють його від кооперативу:

- 1) кожний учасник використовує власне майно для поточної діяльності, але воно не є спільним для решти членів об'єднання;
- 2) створюється на добровільній основі за рахунок об'єднаних коштів своїх членів із метою спільного ведення господарської діяльності;
- 3) діяльність членів спрямована на виробництво продукту під єдиним товарним знаком;
- 4) усі учасники пов'язані одним технологічним ланцюгом та реалізацією;

5) кожний учасник може виробляти свій продукт і тільки реалізовувати через кооператив.

3. Прямі вигоди від утворення кластерів полягають у

- 1) доступі до експертів;
- 2) доступі до інформації щодо різних аспектів діяльності;
- 3) можливості отримання прибутку з комерційних операцій навіть за рахунок інших виробників;
- 4) можливості спільних закупівель та продаж, що зменшує ціни на сировину;
- 5) доступі до юридичних консультацій щодо реєстрації торговельних марок.

4. Створення ініціативної групи створення кластера має відповідати таким вимогам:

- 1) учасниками ініціативної групи мають бути всі члени майбутнього кластера;
- 2) етап формування ініціативної групи завершує підписання протоколу про наміри;
- 3) максимальна кількість учасників ініціативної групи – 15 осіб;
- 4) у групі не повинно бути значних розбіжностей щодо розміру виробництва та фінансових можливостей її учасників.

5. Протокол про наміри включає в себе:

- 1) підтвердження прагнення учасників;
- 2) більш-менш точне визначення проекту (вид діяльності членів (суб'єктів) кластера), а також строки для реалізації процесу створення;
- 3) визначення джерел фінансування діяльності кластера;
- 4) остаточний список членів кластера;
- 5) порядок роботи та організації ініціативної групи.

6. Матеріальна база координаційного центру кластера повинна складатися з

- 1) комп'ютерної техніки;
- 2) сировини, матеріалів, комплектуючих;
- 3) приміщення;
- 4) виробничого обладнання;
- 5) транспортних засобів.

7. Як визначається розмір членських і вступних внесків суб'єктів кластера:

- 1) сума вступного внеску, який треба сплатити на початку, визначається як частина фінансових потреб, які існують на початку діяльності кластера;
- 2) розмір внесків визначають загальні збори членів кластера;
- 3) членські внески є добровільними і їхній розмір визначається фінансовими можливостями членів кластера.

8. Які функції виконує координаційний центр кластеру?

- 1) прогнозування та координація діяльності кластера;
- 2) збут продукції, виготовленої членами кластера;
- 3) систематизація та узагальнення даних обліку роботи окремих осередків кластера;
- 4) надання кредитних позик членам кластера.

9. Вищим органом управління координаційного центру кластеру є

- 1) Загальні збори
- 2) Наглядова рада
- 3) Рада директорів кластеру
- 4) Ініціативна група координаційного центру

10. До основних підсистем функціонування кластера НХП входять

- 1) виробнича підсистема,
- 2) підсистема допоміжного виробництва;
- 3) підсистема забезпечення сировиною та матеріалами;
- 4) підсистема сервісу та послуг;
- 5) підсистема фінансового забезпечення кластеру
- 6) підсистема органів влади та неурядових установ.

11. Кластер має право почати господарську діяльність за умов:

- 1) наявності свідоцтва про реєстрацію;
- 2) прийняття на облік у податковій інспекції, у відділі статистики, Пенсійному фонді;
- 3) відкриття депозитного рахунку в банку;
- 4) виготовлення печатки й штампу;
- 5) наявності дозволу на здійснення діяльності від управління економіки.

12. Форми реалізації дистриб'юторної мережі та збутової діяльності

- 1) Торгові або закупочні дома
- 2) Кур'єрська служба доставки
- 3) Пігібекінг
- 4) Укрпошта

13. Пігібекінг – це

- 1) підприємство, що діє від імені іноземних покупців на зразок універмагів;
- 2) продаж своїх товарів за кордон через торгову мережу іншого підприємства, як правило більш крупної фірми;
- 3) продаж товари не від власного імені, і отримання при цьому комісійної винагороди;
- 4) реалізація продукції від свого імені.

14. Перевагами реалізації товарів через дистриб'юторів є те, що вони:

- 1) добре знають місцевий ринок;
- 2) додатково гарантують оплату;
- 3) можуть надавати післяпродажне обслуговування;
- 4) дають можливість більш високого рівню контролю.

15. Визначення коду УКТЗЕД здійснюється:

- 1) Асоціацією ЄАН України;

- 2) Митною службою України;
- 3) регіональною Торгово-промисловою палатою;
- 4) Укрспоживспількою.

16. Що включає процедура – Виготовлення виробів та контроль за якістю?

- 1) складання кошторису за результатами переговорів;
- 2) розробити календар виробництва та поставки;
- 3) закупівля сировини та матеріалів;
- 4) розробка заявки на замовлення товару;
- 5) розробка інструкції з контролю якості та забезпечити ними виробників.

17. До прямих витрат, які мають бути включені в ціну продукції належать:

- 1) матеріали;
- 2) комунальні платежі;
- 3) страхування;
- 4) кур'єрські та поштові послуги;
- 5) пакування.

18. Що включає процедура – Митне очищення?

- 1) комплекс дій, направлених на легалізацію вантажу і отримання дозволу на його імпорт, а також оформлення паспорту товару, коду на нього, сертифікатів на товар, які вимагає країна-імпортер.
- 2) звіт від митних органів про склад отриманого вантажу, відповідність обумовленої кількості виробів у накладній, якість продукції та наявність етикеток, пошкодження.
- 3) знезараження та дезінфекція товарів, що перетинають кордон митними органами з метою запобігання перенесення небезпечних вірусів та інфекції на території країни, куди ввозяться дані товари;
- 4) перевірка товарів на предмет контрабанди.

19. Професійні маркетингові матеріали - це

- 1) каталог
- 2) інформація про ринки збуту товарів
- 3) прайс-лист
- 4) дослідження сегмента ринку
- 5) інформація про фінансовий стан компанії
- 6) варіанти пакування.

20. Назвіть правильні твердження:

- 1) кластер – це неприбуткова організація;
- 2) мінімальний розмір статутного фонду кластера визначений законодавчо;
- 3) власні активи (власне майно) членів кластера є власністю кластера;
- 4) суб'єкти кластеру можуть застосовувати спрощену систему оподаткування.

ІНДИВІДУАЛЬНІ НАУКОВО- ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Варіант 1

Академічна група ділиться за двома напрямками дослідження (*можуть змінюватись*) на 2 підгрупи:

1. «Народні художні промисли України»
2. «Виготовлення екологічно чистого дитячого молочного харчування»

Студент кожної з 2-ох підгруп виконує за визначеним напрямком дослідження один із нижчеперелічених видів аналізу:

1. Аналіз ринку (комерційний, маркетинговий)
2. Технічний
3. Інституційний
4. Організаційний
5. Виробничий
6. Соціальний
7. Екологічний
8. Фінансовий
9. Економічний
10. Аналіз ризиків

Примітка: 5, 8, 9, 10 види аналізу можуть виконувати 2-3-є студентів. В кінці семестру кожен студент повинен захистити виконане завдання разом з підгрупою за одним із напрямків дослідження, вказаним вище.

Варіант 2

Академічна група ділиться на кілька підгруп. Студенти кожної з підгруп опрацьовують статті з нижче поданого переліку. На базі опрацьованого матеріалу складають короткі анотації (до 2-х стор.). Анотації разом з прикріпленою статтею подають на кафедру для перевірки.

На останньому занятті студенти повинні захистити опрацьовані ними наукові роботи. Заняття відбудуватиметься за таким планом.

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

1. Вступ від лектора.

2. Раунд обговорень. Ключові питання до обговорення:

- Суть кластерного підходу в економіці. Підходи до визначення поняття «кластер»
- Передумови, фактори розвитку кластерної моделі організації економіки
- Переваги кластеризації економіки з погляду її основних учасників
- Методологія формування кластера, механізм взаємодії його учасників
- Методи оцінки доцільності та ефективності кластерів
- Чинники, що гальмують розвиток кластерів (загрози кластеризації)

- Заходи щодо активізації розвитку кластерів. Формування державної кластерної політики.

3. Підведення підсумків обговорення. Узагальнення пропозицій з обговорених питань.

4. Експертне заключення. Визначення команди – переможця.

Формат

Буде проведений раунд обговорень у паралельних кластерних командах студентів. Кожна кластерна команда буде працювати в такому форматі роботи:

- Привітання та вступ від капітана-модератора/представлення власної команди
- Представлення студентами – учасниками кластерної команди своїх бачень/перспектив/досвіду з питань, що піднімаються, та обговорення їх із паралельними командами
- Підведення капітаном-модератором підсумків роботи його команди та короткий огляд результатів на завершени обговорення.

Експертна комісія

З присутніх учасників лекції (*професорсько-викладацького складу, практиків*) формується експертна комісія (*не менше 5-ти осіб*).

Завдання експертної комісії:

- оцінити, команду, студенти-учасники якої брали найактивнішу участь в обговоренні, надавали найбільш ґрунтовані відповіді та пропозиції з питань розвитку кластерів, а також, використовуючи інші критерії, визначити команду - переможця.
- студенти команди-переможця отримують підсумкову залікову оцінку автоматично (з врахуванням поточної успішності).
- інші команди отримують заохочувальні бали до підсумкового залікового контролю.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ

КЛАСТЕРИ В ІННОВАЦІЙНІЙ МОДЕЛІ ЕКОНОМІКИ

1. Асаул А. Кластер - это способ самоорганизации сообщества для выживания в условиях бескомпромиссной международной конкуренции / А. Асаул // Економіст. - 2008. - № 10. - С. 60-61.

2. Баранов І, В. Вплив кластерної моделі організації економіки на розвиток інноваційної діяльності підприємств / І. В. Баранов // Формування ринкових відносин в Україні. - 2009. - № 12. - С. 92-96.

3. Белякова Н. Роль торгово-промислової палати України у вивченні та поширенні передового досвіду, а також практичному впровадженні кластерних і мережевих структур є незаперечною / Н. Белякова // Економіст. - 2008. - № 10. - С. 64-67.

4. Білоус Г. Інноваційні кластери допомагають подолати кризу / Г. Білоус // Економіст. - 2008. - № 10. - С. 56.
5. Бороненко В. Изучение роли кластеров в повышении конкурентоспособности региона / В. Бороненко // Економіст. - 2008. - № 10. - С. 50-51.
6. Великий Ю. В. Роль малого бизнеса в становлений и развитии кластерных инновационных систем / Ю. В. Великий // Економіка. Фінанси. Право. - 2010. - № 3. - С. 13-16.
7. Войнаренко М. Кластери як полюси зростання конкурентоспроможності регіонів / М. Войнаренко // Економіст. - 2008. - № 10. - С. 27-30.
8. Ганущак-Єфіменко Л. М. Кластери підприємств як продукт реалізації інтеграційних проектів / Л. М. Ганущак-Єфіменко // Актуальні проблеми економіки. - 2010. - № 10. - С. 42-48.
9. Геєць В. Кластери і мережеві структури в економіці - тема досить цікава, але на сьогодні ще до кінця не вивчена... / В. Геєць // Економіст. - 2008. - № 10. - С. 10-11.
10. Горблюк Р. В. Кластери: теоретичне підґрунтя та перспективи розвитку / Р. В. Горблюк // Регіональна економіка. - 2010. - № 3. - С. 222-229.
11. Гоцинський А. Віртуальні кластери як об'єкти інтегрованого маркетингового управління / А. Гоцинський // Маркетинг в Україні. - 2009. - № 2. - С. 47-50.
12. Дейнека О. І. Кластери та конкурентоспроможність прикордонних територій / О. І. Дейнека, В. В. Демченко // Регіональна економіка. - 2008. - № 2. - С. 276-279.
13. Діденко О. А. Розвиток кластерних систем як засіб конкурентоспроможності національної економіки / О. А. Діденко // Формування ринкових відносин в Україні. - 2009. - № 1. - С. 37-42.
14. Єрмакова О. Методика оцінки ефективності кластерів як каталізаторів експортного потенціалу регіону / О. Єрмакова // Економіст. - 2009. - № 10. - С. 35-38.
15. Зобов А. Инновационные кластери: системный подход / А. Зобов // Маркетинг. - 2011. - № 3. - С. 14-21.
16. Ковалевська О. Є. Застосування тендерного методу для аналізу діяльності економічного кластера / О. Є. Ковалевська // Формування ринкових відносин в Україні. - 2009. - № 12. - С. 49-52.
17. Ковальова Ю. М. Механізм регулювання соціально-економічного розвитку регіону на основі формування кластерів / Ю. М. Ковальова // Актуальні проблеми економіки. - 2008. - № 4. - С. 179-187.
18. Козырь Б. Повышение конкурентоспособности Николаевского региона на платформе кластерных систем / Б. Козырь, Н. Фатеев // Економіст. - 2010. - № 7. - С. 23-25.
19. Корецький Б. М. Домінантні напрямки управління конкурентоспроможністю регіону на основі кластеризації його економіки / Б. М. Корецький, А. Б. Клиновський // Формування ринкових відносин. - 2008. - № 9. - С. 124-127.

20. Косач І. А. Функціонування кластерів в умовах сучасних економічних відносин / І. А. Косач // Формування ринкових відносин в Україні. - 2010. - № 1. - С. 125-128.
21. Кузьмін О. Кластери як чинник економічного розвитку підприємств і територіальних утворень / О. Кузьмін, В. Жеруха. / Економіка України. - 2010. - № 2. - С. 14-23.
22. Кулик Р. О. Основні економічні механізми формування синергетичного ефекту в кластерних структурах / Р. О. Кулик // Економіка АПК. - 2008. - № 11. - С. 35-41.
23. Кулик Р. О. Особливості формування кластерних структур / Р. О. Кулик // Економіка АПК. - 2008. - № 9. - С. 68-71.
24. Куртева Т. Непростой опыт организации кластеров / Т. Куртева // Діловий вісник. - 2009. - № 10. - С. 10-12.
25. Кухарська Н. О. Перспективні напрямки формування кластерів у системі соціально-економічного розвитку регіону (на прикладі Одеського регіону) / Н. О. Кухарська // Регіональна економіка. - 2011. - № 1. - С. 14-22.
26. Малий М. Якщо зацікавлених людей об'єднує спільна мета, то можна подолати будь-які перешкоди / М. Малий // Економіст. - 2008. - № 10. - С. 14-15.
27. Мартиняк І. О. Формування кластерної політики як механізму вдосконалення інфраструктури функціонування малого і середнього інноваційного бізнесу в регіоні / І. О. Мартиняк // Регіональна економіка. - 2008. - № 4. - С. 54-62.
28. Матюха В. В. Комплексна оцінка економічної ефективності функціонування кластерних структур / В. В. Матюха // Будівництво України. - 2008. - № 6. - С. 5-7.
29. Окландер І. Кластерний аналіз інноваційно-активних підприємств Одеської області / І. Окландер // Економіст. - 2010. - № 1. - С. 41-46.
30. Онишко Св. В. Державне регулювання кластеризації економіки як напрямок розбудови національної інноваційної моделі / Св. В. Онишко, С. В. Онишко // Актуальні проблеми економіки. - 2010. - № 11. - С. 55-61.
31. Прайс В. Концептуальні підходи до формування кластерів на Хмельниччині / В. Прайс // Економіст. - 2008. - № 10. - С. 24-26.
32. Рибчинська Л. Кластерним технологіям об'єднання підприємств в Україні - 10 років / Л. Рибчинська // Економіст. - 2008. - № 4. - С. 64-65.
33. Рибчинська Л. Концептуальні підходи до формування кластерів на Хмельниччині / Л. Рибчинська // Економіст. - 2008. - № 10. - С. 44-46.
34. Сілін Р. Кластери: погляд громадськості... / Р. Сілін // Економіст. - 2008. - № 10. - С. 36-39.
35. Соколенко С. Проблеми і перспективи посилення конкурентоспроможності економіки України на основі кластерів / С. Соколенко // Економіст. - 2008. - № 10. - С. 31-35.
36. Федулова Л. І. Організаційно-інституційні передумови формування технологічних кластерів як точок росту економіки України / Л. І. Федулова // Наука та інновації. - 2011. - № 2. - С. 25-34.
37. Хоменко О. Національні інноваційні кластери як механізм забезпечення реалізації пріоритетних напрямків інноваційної діяльності в Україні / О. Хоменко // Інтелектуальна власність. - 2009. - № 6. - С. 4-8.

38. Шкурін Г. Т. Кластерний принцип соціально-економічних відносин у підвищенні рівня життя сільського населення / Г. Т. Шкурін // Економіка АПК. - 2008. - № 2. - С. 124-129.

39. Щербак А. Деякі нотатки щодо кластерів / А. Щербак // Економіст. - 2008. - № 10. - С. 43.

КЛАСТЕРИ В ГАЛУЗЯХ ВИРОБНИЦТВА ТОВАРІВ І ПОСЛУГ

40. Іщенко О. В. Кластеризація як фактор формування сучасного ринку картоплі в Україні / О. В. Іщенко // Формування ринкової економіки : зб. наук, праць. Спец. вип. : Аграрна економічна освіта в розбудові конкурентноспроможного сільського господарства України / відп. ред. О. О. Беляєв. - К., 2009. - С. 319-325.

41. Колбасін Є. С. Кластеризація автомобільної продукції за її технічним рівнем на ринку / Є. С. Колбасін // Моделювання регіональної економіки : [зб. наук, праць]. №2(16)/ гол. ред. І. С. Благун. - Івано-Франківськ : [Плай], 2010. - С. 290-298.

42. Улько Є. М. Кластеризація та особливості типу ринкової структури регіонального виробництва молока в сільськогосподарських підприємствах / Є. М. Улько // Формування ринкової економіки : зб. наук, праць. Спец. вип. : Аграрна економічна освіта в розбудові конкурентноспроможного сільського господарства України / відп. ред. О. О. Беляєв. - К., 2009. - С. 574-586.

43. Бакум В. В. Методологія розробки агропромислових кластерних утворень регіону / В. В. Бакум // Економіка АПК. - 2009. - № 4. - С. 38-44.

44. Баннова І. Підготовка кадрів для швейної промисловості - одне з головних завдань швейного кластера сьогодні / І. Баннова // Економіст. - 2008. - № 10. - С. 16-17.

45. Басюк Д. Кластерна модель як фактор підвищення конкурентоспроможності туристичного продукту міста Кам'янця-Подільського / Д. Басюк // Економіст. - 2008. - № 10. - С. 40-42.

46. Беседін М. О. Кластерна організація та управління агропромисловим виробництвом / М. О. Беседін, Г. Є. Беседіна // Економіка АПК. - 2011. - № 6. - С. 9-14.

47. Ганущак-Єфіменко Л. М. Формування промислових кластерів як ефективний напрям розвитку економіки регіону / Л. М. Ганущак-Єфіменко // Актуальні проблеми економіки. - 2009. - № 11. - С. 151-158.

48. Гнатюк Н. Кластери зеленого туризму об'єднують людей та регіони / Н. Гнатюк // Економіст. - 2008. - № 10. - С. 18-19.

49. Гончаров Ю. В. Обґрунтування побудови кластерної моделі підвищення інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств легкої промисловості України / Ю. В. Гончаров, Т. І. Марченко // Легка промисловість. - 2010. - № 4. - С. 21-24.

50. Гришова І. Ю. Кластери в агропромисловому комплексі: проблеми та перспективи розвитку / І. Ю. Гришова, А. Ю. Присяжнюк // Економіка АПК. - 2011. - № 4. - С. 142-146.

51. Іванько А. В. Методичні підходи з організації агропромислового виробництва на кластерній основі / А. В. Іванько // Економіка АПК. - 2009. - № 6. - С. 26-31.

52. Іванько А. В. Розвиток аграрного сектору регіону на основі кластерного підходу / А. В. Іванько // Економіка АПК. - 2009. - № 4. - С. 32-37.
53. Камінська В. В. Формування локального інформаційного кластера на виробництві та переробці молока / В. В. Камінська // Економіка АПК. - 2011. - № 3. - С. 95-101.
54. Карасев А. Кластерный анализ и сегментирование рынка услуг сотовой связи / А. Карасев // Маркетинг. - 2009. - № 2. - С. 103-115.
55. Кислий В. Розвиток транспортно-логістичних кластерів в Україні / В. Кислий, Т. Жарик // Економіка України. - 2010. - № 12. - С. 28-37.
56. Ковальова Ю. М. Співпраця банків, страхових компаній і пенсійних фондів у рамках фінансового кластера / Ю. М. Ковальова // Актуальні проблеми економіки. - 2008. - № 9. - С. 166-172.
57. Колесов С. В. Кластерна модель розвитку інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств на основі венчурного фінансування / С. В. Колесов // Актуальні проблеми економіки. - 2009. - № 11. - С. 100-108.
58. Крисанов Д. Кластеризація економічної діяльності та обслуговування як інструмент сталого розвитку сільських територій / Д. Крисанов, Л. Удова // Економіка України. - 2009. - № 10. - С. 69-75.
59. Кропивко М. Ф. Кластерний підхід до управління сільським розвитком / М. Ф. Кропивко // Економіка АПК. - 2008. - № 5. - С. 55-58.
60. Кропивко М. Ф. Концептуальний підхід до кластерної організації та управління розвитком агропромислового виробництва / М. Ф. Кропивко // Економіка АПК. - 2010. - № 11. - С. 3-13.
61. Кропивко М. Ф. Особливості формування регіональних агропромислових кластерів / М. Ф. Кропивко // Економіка АПК. - 2008. - № 10. - С. 7-15.
62. Мікула Н. А. Транспортні кластери / Н. А. Мікула, О. І. Пастернак // Регіональна економіка. - 2009. - № 2. - С. 228-229.
63. Паливода О. М. Перспективи розвитку льонарства України на основі формування територіально-виробничих кластерів / О. М. Паливода // Легка промисловість. - 2009. - № 4. - С. 29-31.
64. Пастернак О. І. Оцінка готовності Львівської області до формування кластерів у системі охорони здоров'я / О. І. Пастернак, Р. В. Горблюк // Регіональна економіка. - 2010. - № 4. - С. 184-190.
65. Патон Б. Е. Инновационный кластер „Бархатный путь” и научно-технический прорыв Украины на мировой рынок строительства скоростных железных дорог / Б. Е. Патон, М. Д. Костюк, С. И. Кучук-Яценко [и др.] // Наука та інновації. - 2010. - № 2. - С. 69-86.
66. Саблук П. Т. Кластеризація як механізм підвищення конкурентоспроможності та соціальної спрямованості аграрної економіки / П. Т. Саблук, М. Ф. Кропивко // Економіка АПК. - 2010. - № 1. - С. 3-12.
67. Сафонов Ю. М. Кластерна політика регулювання сировинного комплексу текстильної промисловості України / Ю. М. Сафонов // Легка промисловість. - 2011. - № 1. - С. 35-36.
68. Семцов В. М. Теоретико-прикладне трактування ролі фактора кластерної організації в аграрному секторі України / В. М. Семцов // Економіка АПК. - 2010. - № 6. - С. 166-172.

69. Соломонко Д. О. Розвиток аграрного сектору регіону на основі кластерного підходу / Д. О. Соломонко // Економіка АПК. – 2008. - №3.- С. 60-66.
70. Юшин С. О. Методичний аспект кластерного управління розвитком аграрного сектору / С. О. Юшин, В. П. Брусенко // Економіка АПК. - 2010. - № 4.- С. 128-132.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ КЛАСТЕРІВ

71. Бакушевич І. Маркетингова концепція формування транскордонного кластера здорового життя / І. Бакушевич, Н. Блажевич, Д. Бакушевич // Маркетинг в Україні. - 2010. - № 2. - С. 49-55.
72. Бакушевич І. Міжнародна науково-практична конференція "будуємо нову Європу: будівельні кластери та стратегії розвитку регіонів", Тернопіль / І. Бакушевич // Економіст. - 2008. - № 10. - С. 72.
73. Глушаниця Р. В. Кластерний принцип формування міжнародних стратегічних альянсів / Р. В. Глушаниця // Формування ринкових відносин в Україні. - 2010. - № 3. - С. 38-43.
74. Демченко В. В. Особливості формування транскордонних кластерів / В. В. Демченко // Регіональна економіка. - 2010. - № 3. - 179-186.
75. Мельник Т. Експортні стратегії України: позиціонування у глобалізованому торговельному просторі / Т. Мельник // Економіст. - 5009. - № 12. - С. 56-59.
76. Мікула Н. А. Міжнародна науково-практична конференція "Кластери та конкурентоспроможність прикордонних регіонів", Львів / Н. А. Мікула // Економіст. - 2008. - № 10. - С. 70-71.
77. Підвисоцький В. Г. Транскордонні кластери: європейський досвід створення та розвитку / В. Г. Підвисоцький, Т. В. Палпу // Формування ринкових відносин в Україні. - 2011. - № 4. - С. 28-35.
78. Романова Е. Региональные кластери и конкурентная экономика (на примере Германии) / Е. Романова // Современная Европа. - 2008. - № 2. - С. 90-104.
79. Сандулова Т. Международная конференция по кластерам в Севастополе / Т. Сандулова // Економіст. - 2008. - № 10. - С. 68-69.
80. Сомова Е. Промышленные кластеры. Зарождение, функционирование и упадок / Е. Сомова // Мировая экономика и международные отношения. - 2011. - № 4. - С. 117-121.

НОВІ НАДХОДЖЕННЯ

<http://www.nbu.gov.ua>

81. Передовий досвід розвитку кластерів for the Programme Sustainable Economic Development and Employment Promotion (SEDEP) in the Ukraine
82. Обґрунтування доцільності реалізації кластерної моделі розвитку українсько – польського транскордонного співробітництва у сфері туризму
83. Салун М.М. Кластерний підхід як сучасний інструментарій стратегічних досліджень
84. Яловий Г.К., Колесов С.В., Іваницька О.В. Кластерна модель розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств машинобудування м. Краматорська на основі венчурного фінансування

85. Кластерна модель промислового розвитку як основа успішної реалізації державної конкурентної стратегії
86. Ступак С.М. Формування моделі інноваційного кластера на базі хлібопекарської галузі Одеського регіону
87. Коляденко С.В. Кластери як одне із інтегрованих формувань в АПК
88. Кублікова Т.Б., Ступак С.М. Фінансування Інноваційних процесів в кластері
89. Оксенюк К.І. Кластерна модель нарощення стратегічного потенціалу регіону
90. Карпенко О.О. аналіз підходів щодо ідентифікації кластерів
91. Ягольницький О.А. Аналіз взаємодії учасників фінансового кластеру
92. Колесник О.О. Кластерна модель розвитку туризму в Україні
93. П. 9.4. Використання кластерної моделі для активізації інвестиційних процесів/ Петкова Л., Проскурін В. Муніципальні інвестиції та кредити. Навчальний посібник / Київ, 2006. - 158 с.
94. Самійленко Г.М. Управлінська модель та заходи державної підтримки кластеризації промисловості
95. Єременко А.Ю. Формування кластерної моделі розвитку суб'єктів господарювання сільського туризму в Україні.

ІНДИВІДУАЛЬНІ КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ СТУДЕНТАМ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Студенти заочної форми навчання повинні опрацювати одну з поданих вище статей. Написати до неї коротку анотацію на основі аналізу матеріалу статті (1-2 сторінки друкованого тексту). Завдання видається студенту під час настановної сесії. Виконане завдання необхідно оформити і разом з копією статті здати на кафедру у 1-й день наступного заїзду.

Статті, які обирають студенти для опрацювання не мають повторюватися в межах групи.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ З ДИСЦИПЛІНИ «НОВІ ВИРОБНИЧІ СИСТЕМИ (КЛАСТЕРИ)»

1. Економічна сутність кластера. Визначення кластера.
2. Основні мотиваційні чинники створення кластерів.
3. Передумови утворення кластерів.
4. Переваги утворення кластерів у фінансово-економічному плані.
5. Прямі вигоди утворення кластерів.
6. Процес створення кластера.
7. Принципи організації виробничих кластерів в Україні.
8. Етапи процесу побудови кластера.
9. Формування ініціативної групи створення кластера.
10. Розробка проекту кластера.
11. Заснування координаційного центру кластера та визначення кола суб'єктів кластера.
12. Початок діяльності кластера.
13. Ознаки вдалої ініціативної групи створення кластера.
14. Процес створення ініціативної групи створення кластера.
15. Протокол про наміри (створення кластера): суть та структура
16. Етап розробки проекту. Визначення цілей і напрямів діяльності проекту створення кластера.
17. Матеріальна база координаційного центру кластера.
18. Оцінка фінансових потреб створення кластера.
19. Оцінка ринку функціонування кластера.
20. Члени (суб'єкти) кластера, їх потреби та обов'язки.
21. Обсяг зобов'язань щодо ведення діяльності кластера.
22. Членські внески суб'єктів кластера.
23. Організаційно-виробнича структура кластера.
24. Розподіл доходу кластера.
25. Процедура заснування координаційного центру кластера і створення бізнес-мережі:
26. Підготовка статуту координаційного центру кластера.
27. Реєстрація координаційного центру кластера.
28. Підготовка кластера до початку роботи.
29. Перші кроки функціонування кластера.
30. Основи фінансово-господарських відносин у кластері.
31. Схема руху грошових потоків кластера.
32. Схема взаємозв'язку суб'єктів кластера при його створенні.
33. Схеми створення виробничих осередків кластера.
34. Юридичні аспекти створення виробничих осередків кластера.
35. Положення про виробничий осередок (філію) кластера. Повноваження членів кластера та виробничих осередків.
36. Організаційно-функціональна структура кластера.
37. Аспекти податкового обліку при формуванні майна у виробничому осередку кластера.

- 38.Порядок сплати виробничими осередками (філіями) кластера податків і зборів, подання звітності.
- 39.Підготовка і просування виробів кластера на внутрішній ринок.
- 40.Форми реалізації дистриб'юторної мережі та збутової діяльності кластера.
- 41.Підготовка виробу кластера до реалізації на ринку. Визначення необхідних стандартних норм. Коди УКТЗЕД та митні платежі.
- 42.Торгова марка та штрих-кодування в системі кластера.
- 43.Підготовка і просування виробів кластера на зовнішній ринок:
- 44.Розуміння очікувань ринку.
- 45.Наявність ліній експортного продукту та стратегії розробки й випуску нової продукції.
- 46.Конкурентоспроможні та обумовлені експортні ціни.
- 47.Професійно виконані маркетингові матеріали, розраховані на експорт.
- 48.Адекватні виробничі потужності та ефективна система контролю якості.
- 49.Розуміння каналів експортування та наявність стратегії власного позиціонування на ринку.
- 50.Маркетинговий план на зовнішньому ринку.
- 51.Фінансова стратегія для експортної діяльності, включно з доступом до фінансування.
- 52.Експорт виробів кластера:
- 53.Отримання запиту замовника та відповідь на нього.
- 54.Отримання підтвердження замовлення на зразок.
- 55.Виготовлення та доставка зразка.
- 56.Переговори щодо продажу.
- 57.Одержання та підтвердження «Замовлення на поставку».
- 58.Виготовлення виробів та контроль за якістю.
- 59.Маркування замовлення.
- 60.Упакування виробів та упакування замовлення.
- 61.Підготовка переліку вкладення та комерційного рахунка-фактури.
- 62.Написання адреси та маркування коробок для поставки.
- 63.Організація перевезення вантажу та остаточної експортної документації.
- 64.Митне очищення.
- 65.Прийняття замовником.
- 66.Отримання оплати.
- 67.Бізнес-план кластера: суть, структура та порядок розробки
- 68.Резюме.
- 69.Оцінка ринків збуту.
- 70.Види послуг та конкуренція на ринках збуту.
- 71.Конкуренція на ринках збуту.
- 72.Організаційний план.
- 73.Маркетинговий план.
- 74.Правове поле.
- 75.Оцінка ризиків.
- 76.Виробничий план.
- 77.Фінансовий план.
- 78.Стратегія фінансування.

ЗРАЗОК БІЛЕТА ПІДСУМКОВОЇ РОБОТИ з «НВС (кластери)»

БІЛЕТ № 1

1. Економічна сутність кластера. Визначення кластера.
2. Основи фінансово-господарських відносин у кластері.
3. Упакування виробів та упакування замовлення.

КЛЮЧІ – ВІДПОВІДІ ДО ТЕСТІВ З ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

Тема 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ КЛАСТЕРА. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ВИРОБНИЧА СТРУКТУРА КЛАСТЕРА НХП «СУЗІР'Я»

1. д);
2. а);
3. г);
4. е) – а), б);
5. д);
6. в);
7. б), в);
8. б), в);
9. а), в), г);
10. б);
11. а);
12. а);
13. е);
14. б);
15. а), б), в);
16. в): повинна бути оптимальною в залежності від умов господарювання;
17. б);
18. б);
19. а);
20. а), б), г), д);
21. а), б), в).

Тема 2. ПРОЦЕДУРА ЗАСЛУХАННЯ КООРДИНАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ КЛАСТЕРА НХП І СТВОРЕННЯ БІЗНЕС-МЕРЕЖІ. ПЕРШІ КРОКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КЛАСТЕРА НХП

1. а), б), в);
2. а);
3. б);
4. в);

5. а), в), г), д);
6. а), б);
7. а);
8. б);
9. в);
- 10.б);
- 11.в);
- 12.б), в);
- 13.а);
- 14.а).

Тема 3. ПІДГОТОВКА І ПРОСУВАННЯ ВИРОБІВ НА ВНУТРІШНІЙ РИНОК. ПІДГОТОВКА І ПРОСУВАННЯ ВИРОБІВ НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК

1. а), б), в), г), д);
2. а);
3. г);
4. в);
5. б);
6. в);
7. а);
8. е);
9. а), б), г);
- 10.а), б);
- 11.б), в), е);
- 12.а), г), д);
- 13.б), в), д);
- 14.а), б);
- 15.в), г);
- 16.а), б), в);
- 17.а), б), г);
- 18.а), б), в);
- 19.а), в), г);
- 20.а), б), г);
- 21.б).

Тема 4. БІЗНЕС-ПЛАН КЛАСТЕРА НАРОДНИХ ХУДОЖНІХ ПРОМИСЛІВ «СУЗІР'Я»

1. а), б), д), е);
2. а);
3. а), в);
4. б), г);
5. а), в);

- 6. а), б), в);
- 7. в);
- 8. а), б), в), г);
- 9. а);
- 10. а), б), в).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бачуріна І.В. Методологія виділення кластерів у агропромисловому секторі України // Економіка та держава, № 2, 2009. – С. 56 – 58.
2. Бойко Л.І. Кластери як одна із ефективних форм співробітництва / Л.І. Бойко, С.В. Кудря. –Економічний простір. – 2009. – № 22/1.
3. Бороненко В. Изучения роли кластеров в повышении конкурентоспособности региона / В. Бороненко // Економіст. – 2008. – № 10. – С. 50-51.
4. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. - № 50-51. - ст.572.
5. Войнаренко М. Кластери як полюси зростання конкурентоспроможності регіонів//Економіст.-2008.-№10.- С.27-30.
6. Войнаренко М.П. Концепція кластерів – шлях до відродження виробництва на регіональному рівні // Економіст. – 2000. – №1. – С. 29-33.
7. Войнаренко М. Кластерні технології в системі підтримки конкурентоздатності та розвитку підприємницьких структур//Вісник Технологічного університету Поділля. – 2003. – №6. – С. 7-10.
8. Воронов А. Кластеры – новая форма самоорганизации промышленности в условиях конкуренции // Маркетинг. – 2002. – №5. – С. 37-43.
9. Ганущак-Єфіменко Л.М. Кластери підприємств як продукт реалізації інтеграційних процесів//Актуальні проблеми економіки-2008. - №10.- С.42-48.
10. Господарський кодекс України від 16.01.2003 №436-IV // Голос України. – 2003. – №49–50. – 14 березня.
11. Гришова І.Ю., Присяжнюк А.Ю. Кластери в агропромисловому комплексі : проблеми та перспективи розвитку//Економіка.-2004.-С.142-146.
12. Гуменюк О.І. Кластери як організаційна структура інноваційно-інвестиційної моделі розвитку промисловості//Актуальні проблеми економіки.-2007-№2.-С.9-20.
13. Декрет Кабінету Міністрів України «Про стандартизацію і сертифікацію» від 10.05.1993 р. №46-93 // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – №27. – Ст. 289.
14. Допомога ремісникам. Від виробника до ринку // Посібник з експортування виробів народних промислів до США.
15. Дубовик В. С. Формування інноваційних кластерів як методу активізації інноваційної діяльності в економіці регіону / В. С. Дубовик // Продуктивні сили України. – 2009. – № 1. – С. 153–163.
16. Європейська конвенція про захист прав і основних свобод // <http://www.search.liga.kiev.ua>.
17. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - №24. - Ст.170.
18. Закон України «Про авторське право і суміжні права» із змінами внесеними згідно з Законом №1294-IV (1294-15) від 20.11.2003 р., ВВР, 2004, №13, ст.181 // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – №13. – Ст. 64.
19. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. №2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №5 – 6. – Ст. 30.

20. Закон України «Про благодійництво та благодійні організації» // Все про бухгалтерський облік». – 2003. – №29. – 27 березня.
21. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. №1576-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №49. – Ст. 682.
22. Закон України «Про гуманітарну допомогу» // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – №29. – 27 березня.
23. Закон України «Про державну підтримку малого підприємництва» від 19.10.2000 р. №2063-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – №51 – 52. – Ст. 447.
24. Закон України «Про заставу» від 02.10.1992 р. №2654-12 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №47. – Ст. 642.
25. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.91 р. №1560-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №47. – Ст. 646.
26. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. №40-IV // Урядовий кур'єр. – 2002. – №143. – С. 5 – 12.
27. Закон України «Про іпотеку» від 05.06.2003 р. №898-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №38. – Ст. 313.
28. Закон України «Про кредитні спілки» від 20.12.2001 р. №2908-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №15. – Ст. 101.
29. Закон України «Про лізинг» від 16.12.1997 р. №723/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – №16. – Ст. 68.
30. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 01.06.2000 р. №1775-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – №36. – Ст. 299.
31. Закон України «Про мікрокредитування суб'єктів малого підприємництва спеціалізованими установами» (проект) // www.usipr.kiev.ua. – 14.11.2000. – 5 с.
32. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». – К.: Парламентське вид-во, 1997. – 98 с.
33. Закон України «Про народні художні промисли» від 21.06.2001 р. №2547-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №41. – Ст. 199.
34. Закон України «Про національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» від 21.12.2000 р. №2157-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №7. – Ст. 35.
35. Закон України «Про об'єднання громадян» від 16.06.1992 р. №2460-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №34. – Ст. 504.
36. Закон України «Про організації роботодавців» // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №32. – Ст. 171.
37. Закон України «Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності» від 13.12.91 р. №1977-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №12. – Ст. 165.
38. Закон України «Про споживчу кооперацію» від 10.04.1992 р. №2265-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №30. – Ст. 414.
39. Закон України «Про статус гірських населених пунктів в Україні» від 15.02.1995 р. №56/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – №9. – Ст. 58.

40. Каніщенко Н. Кластери в системі національної конкурентоспроможності//Вісник КНУ: економіка:Науковий журнал.-К.:ред. ж-лу.-85.-С.14-16.
41. Каніщенко Н.Г. Кластеризація як чинник конкурентоспроможності національної економіки:Автореферат дис. ... канд. економ. наук. Спец.08.00.01 - економічна теорія та історія економічної думки.-К.,2009.-20с.
42. Колодійчук А.В. // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2009. – № 19. – С. 76-81.
43. Конвенція МОП №87 про свободу асоціацій і захист права на організацію // <http://www.parlament.org.ua>.
44. Конституція України. – Харків: Веста: Вид-во «Ранок», 2003. – 80 с.
45. Крисанов Д., Удова Л. Кластеризація економічної діяльності та обслуговування як інструмент сталого розвитку сільських територій//Економіка України.-2010.-С.69-75.
46. Крисанов Д., Удова Л. Кластеризація економічної діяльності і обслуговування як інструмент стійкого розвитку сільських територій // Економіка України. – 2009. – № 10. – С. 69 – 75.
47. Кропельницька С.О. Світовий досвід та національна практика застосування інструментів фінансового забезпечення в кластерних утвореннях. // Актуальні проблеми регіону: Зб. наук. пр. – Івано-Франківськ, 2006. – С. 178-183.
48. Кропельницька С.О. Стратегічні напрями розвитку промислових кластерів на території Івано-Франківської області // Матеріали науково-практичної конференції “Івано-Франківщина – поступ у майбутнє”. – Івано-Франківськ: В-во ІФНТУНГ, 2004. – С. 40-41.
49. Кропельницька С.О. Теоретико-методологічні аспекти локального розвитку при нових виробничих системах // Зб. наук. праць Міжнародної науково – практичної конференції “Стратегія інноваційного розвитку підприємств України.” – Т. 2. – К.: КНУТД, 2003. – С. 23-29.
50. Кропельницька С.О. Теоретико-методологічні аспекти самоорганізації у територіальних виробничих системах // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №4. – С. 119-129.
51. Кропельницька С.О. Фінансове управління і система формування цінності // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. Науковий збірник / За ред. І.Г. Ткачук. – Івано-Франківськ: Плай, 2005. – С. 202-208.
52. Кузьмін О., Жежуха В. Кластери як чинник інноваційного розвитку підприємств і територіальних утворень//Економіка України.- 2009. - №2.-С.14-23.
53. Лист Вищого арбітражного суду України «Про Закон України «Про об’єднання громадян» від 30.12.1997 р. №61–8/500 // Законодавство України. – Інфодиск. – 2004.
54. Малий М.В. Досвід впровадження кластерної моделі в будівництві // Матеріали Регіонального форуму “Підвищення конкурентоздатності економіки Івано-Франківської області через формування та функціонування кластерних моделей, розвиток малого та середнього бізнесу”. – Івано-Франківськ, 2004. – 56 с.
55. Мех О., Підмогильний М. Створення кластерів – шлях до підвищення конкурентоспроможності // Столичний регіон. – 2004. – №1. – С. 77-87.

56. Мех О.А. Нові науково-виробничі відносини в економіці фармацевтичної галузі: перспективи створення галузево – територіальних кластерів. // Проблеми науки. – 2005. – №1. – С. 30-35.
57. Микитюк М.О. Особливості застосування системного підходу при формуванні та управлінні кластерами [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.nbu.gov.ua/Portal/natural/Vnulp/Ekonomika/2010_683/22.pdf
58. Мингалева Ж., Ткачева С. Кластеры и формирование структуры региона // Мировая экономика и международные отношения. – 2000. – № 5. – С. 97-101.
59. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права // <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/>.
60. Наказ Державного комітету з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28.05.04. №97 «Про затвердження національних стандартів України, державних класифікаторів України, національних змін до міждержавних стандартів, внесення зміни до наказу Держспоживстандарту України від 31.03.04 р. №59 та скасування нормативних документів // Все про бухгалтерський облік. – 2004. – №74. – 12 серпня.
61. Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр об'єднань громадян та благодійних організацій» від 14.12.1998 р. №66/5 // Офіційний вісник України. – 1998. – №51.
62. Недогарок В.О., Волкова Н.О. Кластери - основа модернізації освіти//Україна- суб'єкт європейського освітнього простору: Матеріали Міжнародної наук.-практ. конф., Київ, 24-25 травня 2005р..-К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2005 .-С.118-121.
63. Онишко Св.В, Онишко С.В. Державне регулювання кластеризації економіки як напрямок розбудови національної інноваційної моделі//Актуальні проблеми економіки.-2007.-№11 .-С.55-61.
64. Основні моменти державного бюджету України на 2007 рік // <http://www.nalogi.gov.ua/index.files/Page639.htm>.
65. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. - №13-14, №15-16, № 17. - Ст.112.
66. Постанова Кабінету Міністрів України «Про деякі питання реалізації Закону України «Про народні художні промисли» від 13.03.2002 р. – №283 // Офіційний вісник України. – 2002. – №11.
67. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження мінімальних ставок винагороди (роялті) за використання об'єктів авторського права і суміжних прав» від 18.01.2003 р. №72 // Урядовий кур'єр. – 2003. – 7 лютого.
68. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок легалізації об'єднань громадян» від 26.02.1993 р. №140 // Урядовий кур'єр. – 1993. – 8 квітня.
69. Постанова Кабінету Міністрів України «Про концепцію державної політики розвитку малого підприємництва» від 03.04.1996 р. №404 // Зібрання постанов уряду України. – 1996. – №10. – Ст. 287.
70. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок визначення витрат, що враховуються при оподаткуванні сум винагород авторів творів науки, літератури

і мистецтва, відкриттів, винаходів і промислових зразків» від 14.09.1991 р. №199 // Урядовий кур'єр. – 1991. – №6. – Вересень. – С. 12.

71. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок реєстрації символіки об'єднань громадян» від 26.02.1993 р. №144 // Урядовий кур'єр. – 1993. – 8 квітня.

72. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок реєстрації філіалів, відділень представництв та інших структурних осередків громадських (неурядових) організацій зарубіжних держав в Україні» №145 від 26.02.1993 р. // Урядовий кур'єр. – 1993. – 8 квітня.

73. Постанова Кабінету Міністрів України «Про схвалення Державної програми розвитку промисловості на 2003-2011 роки» від 28.07.2003 р. №1174 // Урядовий кур'єр. – 2003. – 5 серпня.

74. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Український фонд підтримки підприємництва» від 27.08.1995 р. №687 // Зібрання постанов уряду України. – 1996. – №1.

75. Постанова Національного банку України «Положення про порядок здійснення консорціумного кредитування» №37 від 21.02.96 р. // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2001. – №5.

76. Прайс В. Кластерна модель регіонального розвитку// Перспективні дослідження. – 1999. – №2. – С. 3-33.

77. Прочан А.О. Використання кластерних технологій в туризмі. [Електронний ресурс]. Доступний з http://www.rusnauka.com/NPM_2006/Economics/10_prochan%20a.%20o.doc.htm

78. Савчук В.П. Управление издержками предприятия и анализ безубыточности // [http:// www.cfin.ru](http://www.cfin.ru). – 06.02.2002. – 12 с.

79. Семенов Г.А., Богма О.С. Створення кластерних об'єднань в умовах нової економіки: Монографія. – Запоріжжя: КПУ, 2008. – 244 с.

80. Сергійко О.В. Товариства взаємного кредитування як форма фінансування малого підприємництва // Фінанси України. – 1999. – № 7. – С. 66-73.

81. Скоч О. Міжнародний досвід формування кластерів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.intelros.ru/index.php?newsid=352>

82. Соколенко С.И. Производственные системы глобализации: Сети. Альянсы. Партнерства. Кластеры: Укр. контекст. – К.: Логос, 2002. – 645 с.

83. Соколенко С.И. Кластеры в глобальной экономике: монография. – К: Логос, 2004.- 848 с.

84. Соколенко С.И. Перспективи створення мережевих структур – кластерів: світовий досвід і перші кроки в Україні // Матеріали Регіонального форуму “Підвищення конкурентоздатності економіки Івано-Франківської області через формування та функціонування кластерних моделей, розвиток малого та середнього бізнесу”. – Івано-Франківськ, 2004. – 56 с.

85. Типове положення по плануванню, обліку та калькулюванню собівартості продукції (робіт, послуг) в промисловості, затверджене постановою Кабінету Міністрів України №473 від 26.04.96 р. // Зібрання постанов уряду України. – 1996. – №11. – Ст. 320.

86. Ткачук І., Кропельницька С., Петруняк А. Організація виробництва за кластерною моделлю / Навчальний посібник. – Івано-Франківськ: Видавництво

«Плай» ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2009. – 280 с.

87. Ткачук І.Г, Кропельницька С.О. Економіко-правові основи створення регіональних виробничих об'єднань в українській економіці // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. Науковий збірник / За ред. І. Г. Ткачук. – Івано-Франківськ: Плай, 2005. – С. 151-159.

88. Ткачук І.Г, Кропельницька С.О., Казмерчук А.І. Фінансово-економічні підходи оцінки інноваційних моделей. // Світ фінансів. – 2006. – №2 (7). – С. 17-27.

89. Указ Президента України «Про утворення кредитно-гарантійної установи з підтримки малого і середнього підприємництва» від 20.05.1999 р. №540/99 // Урядовий кур'єр. – 1999. – 3 червня.

90. Федоренко С. Г. Концепція кластерної політики в Україні / С. Г. Федоренко, А. М. Тугай, А. Ф. Гойко, В. Д. Джабейло // Економіка та держава. – 2008. – № 11. – С. 5–15.

91. Цивільний кодекс України із змінами, внесеними Законом України від 19.06.03 р. №980-IV // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – №78-б. – 21 серпня.

92. Черторижський В.М. Кластерна модель організації туристичної діяльності – чинник виходу та закріплення туристичних фірм на зовнішніх ринках / В.М. Черторижський,

93. Шумська Г.М. Регіональні аспекти застосування лізингу персоналу у діяльності кластерів в Україні // Комунальне господарство міст: Наук.-техн. зб. Вип. 98. Сер. Економічні науки. – К.: «Техніка», 2011.- С. 101-103.

94. Эшби У.Р. Принципы самоорганизации. – М.: Мир, 1966. – 128 с.

95. Gereffi G.A. Commodity Chains Framework for Analyzing Global Industries. Institute of Development Studies. – 1999.

96. Haag D. Cluster specialization patterns and innovation styles. – 1998. – P. 5.

97. Porter M. Clusters and the New Economics of Competition. – Harvard Business Review. – 1998, vol.76, No6, November-December. – P. 77-90.

98. Скоч О. Міжнародний досвід формування кластерів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.intelros.ru/index.php?newsid=352>

99. Сайт кластеру НХП «Сузір'я» - <http://www.klaster.if.ua>

100. Сайт кластеру зеленого туризму «Оберіг» - <http://www.oberig.km.ua/>

101. <http://www.wisegeek.com/what-is-a-business-cluster.htm>

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

10 семестр – дисципліна «**НОВІ ВИРОБНИЧІ СИСТЕМИ (КЛАСТЕРИ)**» для спеціальності «Фінанси і кредит» має загальний обсяг 36 годин (10 год лекцій, 8 год практичних), форма контролю – залік.

Критерії оцінювання знань студентів денної форми навчання

Модуль 1					Модуль 2	Сума
Поточна та самостійна (індивідуальна) робота					ІНДЗ	
Змістовий модуль 1					40 (виконання - 20; захист – 20)	100
T1	T2	T3	T4	T5		
Поточний контроль та самостійна робота – 10 балів Тестові завдання – 20 балів Підсумкова робота – 30 балів Всього - 60 балів						

T1, T2 ... T5 – теми змістових модулів.

Загальна підсумкова оцінка складається за методикою нагромадження балів за результатами поточного контролю знань студентів д.ф.н., самостійної роботи, виконання науково-практичної індивідуальної роботи, виконання підсумкової роботи.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння і засвоєння матеріалу тем, що виносяться на семінарські заняття, та вміння привселюдно представити засвоєний матеріал, розв'язати тестові завдання та висловити свою думку з того чи іншого питання. Завданням самостійної роботи є опрацьовані додатково або поглиблено питання семінарських занять, написаний конспект чи реферат.

Індивідуальна робота передбачає виконання науково-практичного завдання студент може отримати максимально 40 балів, враховуючи його захист.

Підсумкова робота оцінюється у 30 балів (10 балів за кожне з трьох питань).

Критерії оцінювання знань студентів заочної форми навчання

Модуль 1					Модуль 2	Сума
Поточна та самостійна (індивідуальна) робота					ІНДЗ	
Змістовий модуль 1					25 (виконання - 15; захист – 10)	100
T1	T2	T3	T4	T5		
Відвідування занять – 10 балів Поточний контроль та самостійна робота – 10 балів Тестові завдання – 10 балів Підсумкова робота – 45 балів Всього - 75 балів						

T1, T2 ... T5 – теми змістових модулів.

Загальна підсумкова оцінка складається за методикою нагромадження балів за результатами відвідування занять студентами з.ф.н., поточного контролю знань, самостійної роботи, виконання науково-практичної індивідуальної роботи, виконання підсумкової роботи.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння і засвоєння матеріалу тем, що виносяться на семінарські заняття, та вміння привселюдно представити засвоєний матеріал, розв'язати тестові завдання та висловити свою думку з того чи іншого питання. Завданням самостійної роботи є опрацьовані додатково або поглиблено питання семінарських занять, написаний конспект чи реферат.

Індивідуальна робота передбачає виконання науково-практичного завдання студент може отримати максимально 25 балів, враховуючи його захист.

Підсумкова робота оцінюється у 45 балів (15 балів за кожне з трьох питань).

Підсумкова оцінка за вивчення дисципліни формується шляхом додавання балів поточної успішності та самостійної (індивідуальної) роботи до балів, отриманих на іспиті переводиться у відповідні шкали оцінок згідно з Положенням про порядок оцінювання знань студентів ПНУ.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка на національній шкалою
		відмінно
80 – 89	B	добре
70 – 79	C	
60 – 69	D	задовільно
50 – 59	E	
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів з навчальної дисципліни при підсумковому контролі необхідно розробити, виходячи з таких загальних рекомендацій:

“*відмінно*” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, вміння приймати необхідні рішення в нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, аналізує причинно-наслідкові зв'язки;

“*добре*” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;

“задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв’язки;

“незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.